

Kuch - bilim va tafakkurda

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT XALQ ZIYOLILARI GAZETASI معرفت

1931-yildan chiqa boshlagan • E-mail: info@marifat.uz • 2017-yil 16-avgust, chorshanba № 65 (9026)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори

МАДАНИЯТ ВА САНЪАТ ТАШКИЛОТЛАРИ, ИЖОДИЙ УЮШМАЛАР ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ, СОҲА ХОДИМЛАРИ МЕҲНАТИНИ РАҒБАТЛАНТИРИШ БЎЙИЧА ҚЎШИМЧА ШАРОИТЛАР ЯРАТИШГА ДОИР ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Маданият ва санъат ташкилотлари, ижодий уюшмалар ва оммавий ахборот воситалари фаолиятини янада ривожлантириш, шу соҳада меҳнат қилаётган, ўзининг бадий, ижтимоий-сиёсий руҳдаги ижодий асарлари билан халқимиз маънавиятини юксалтириш, жамиятимизда тинчлик-осойишталик, ўзаро ҳамжихатлик ва меҳр-оқибат муҳитини мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшаётган шоир ва ёзувчилар, рассомлар, маданият ва санъат ходимлари, журналистлар меҳнатини рағбатлантириш бўйича қўшимча шароитлар яратиш мақсадида:

1. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари шаҳарларда барпо этиладиган кўп кварти-

рали арзон уйлар ҳамда қишлоқ жойларда янгиланган намунавий лойиҳалар асосида барпо этилаётган арзон уй-жойларга муҳтож фуқаролар рўйхатини белгиланган тартибда шакллантиришда Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, "Ўзбеккино" Миллий агентлиги, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси, Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги тизимидаги ташкилотлар, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси, Ўзбекистон Бадий академияси, Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмаси аъзолари ва ходимлари, жумладан, ушбу соҳалардаги истеъдодли ва истиқболли ёшларнинг уй-жойга бўлган эҳтиёжи инобатга олинсин.

(Давоми 2-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори

ЎЗБЕКИСТОН КОМПОЗИТОРЛАРИ ВА БАСТАКОРЛАРИ УЮШМАСИ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Халқимизнинг маънавий савиясини ошириш, ёш авлодни юксак инсоний ғоялар, она Ватанга меҳр ва садоқат руҳида тарбиялаш, миллий ва умуминсоний қадриятлар асосида камол топтиришда мусиқа санъатининг ўрни ва аҳамияти беқиёсдир.

Мана шундай муҳим вазифани адо этиш борасида Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси фаолиятида замон талабларидан орқада қолмиш, ижодий сусткашлик, ташаббускорликнинг етишмаслиги каби ҳолатлар кузатишмоқда. Уюшманинг молиявий аҳволи ва моддий-техник базаси билан боғлиқ муаммолар ҳам унинг фаолиятига салбий таъсир кўрсатмоқда.

Бой мусиқа меросимизни асраб-авайлаш ва ривожлантириш, шу йўналишда фаолият кўрсатаётган ижодий ташкилот ва жамоалар, композитор ва бастакорлар, хонанда ва созанда, ёш ижрочилар фаолиятини мувофиқлаштириш, уларнинг истеъдод ва маҳоратини рўёбга чиқариш, зарур моддий ва маънавий ёрдам бериш, соҳа вакиллари ўрта-сида самарали ижодий муҳит таш-

кил этиш бўйича кўпгина муҳим вазифалар ўз ечимини кутмоқда.

Юқорида қайд этилган долзарб муаммоларни ҳал қилиш ҳамда Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси фаолиятини тубдан такомиллаштириш мақсадида:

1. Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси фаоллар кенгашининг Ўзбекистон Бастакорлар уюшмасини Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмаси сифатида қайта ташкил қилиш ҳақидаги қарори маъқуллансин.

2. Куйидагилар Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмасининг (кейинги ўринларда — Уюшма деб юритилади) асосий вазифалари этиб белгилангани маълумот учун қабул қилинсин:

халқимизнинг эстетик талаб ва эҳтиёжларини ҳар томонлама ҳисобга олган ҳолда, замонавий руҳдаги бадий юксак асарлар яратиш, катта мусиқий асарлар, жумладан, опера, симфония, концерт ва оратория каби мумтоз жанрлар ривожига алоҳида эътибор қаратиш;

(Давоми 3-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармойиши

2017—2021 йилларда ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ БЕШТА УСТУВОР ЙЎНАЛИШИ БЎЙИЧА ҲАРАКАТЛАР СТРАТЕГИЯСИНИ КЕЛГУСИДА АМАЛГА ОШИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сон Фармони билан тасдиқланган 2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси (кейинги ўринларда Ҳаракатлар стратегияси деб юритилади) мамлакатнинг давлат ва жамият ривожланиши истиқболлини стратегик режалаштириш тизимига сифат жиҳатдан янги ёндашувларни бошлаб берди.

Ҳаракатлар стратегиясини «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили»да амалга оширишга оид Давлат дастурининг (кейинги ўринларда Давлат дастури деб юритилади) тасдиқланиши стратегик ривожланишнинг устувор

йўналишларини амалий рўёбга чиқаришнинг бошланғич механизми бўлди.

Дастлабки сарҳисоблар давлат органлари, нодавлат ташкилотлар, фуқаролик жамияти институтларининг Давлат дастурини самарали амалга оширишга қаратилган кучлари, шу жумладан, хорижий мутахассислар ва халқаро экспертларни фаол жалб қилган ҳолда чинакам жиҳтлашганлигини кўрсатди.

Ҳозирги кунда Ҳаракатлар стратегиясининг ижроси юзасидан давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларини ривожлантиришга қаратилган 15 та қонун ва 700 дан ортиқ бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди.

Хусусан, давлат ва жамият қурилиши тизимини

такомиллаштириш соҳасида замонавий талаблар ҳамда устувор йўналишларини инобатга олган ҳолда 16 та вазирлик, идора ва бошқа ташкилотларнинг тузилмаси, вазифа ва функциялари қайта кўриб чиқилди, 20 та давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари, бошқа ташкилотлар қайта ташкил этилди.

Суд-ҳуқуқ тизими тубдан қайта кўриб чиқилди. Суд ҳокимиятининг ягона олий органи — Ўзбекистон Республикаси Олий суди, оммавий-ҳуқуқий муносабатлардан келиб чиқадиган маъмурий низоларни, шунингдек, маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни кўриб чиқишга ваколатли бўлган маъмурий судлар ташкил этилди.

(Давоми 2-бетда.)

Газетани варақлаганда:

Буюк сиймога меҳр-муҳаббат ифодаси

4-бет

Билими зўр мингги йикди!

15 август
куни тест
натияжалари
эълон
қилинди

Сирти ялтироқ, ичи қалтироқ мактаблар

Болаларимиз ота-оналари орзу қилган имконият ва шарт-шароитларга эга билим масканларида таълим ола бошладилар. Аммо...

6-бет

7-бет

Мақсад — ёш авлодининг маънавий ва жисмоний камолотига хизмат қилиш

15-бет

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармойиши

2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича ҳаракатлар стратегиясини келгусида амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Ички ишлар органлари тизими ислоҳ қилиниб, уларнинг асосий фаолияти фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини таъминлашга — «Халқ манфаатларига хизмат қилиш»га йўналтирилди.

Иқтисодийни ривожлантириш ва либераллаштириш соҳасида солиқ тизими ислоҳ қилиниб, ҳалол солиқ тўловчилар — ҳўжалик юритувчи субъектларга солиқ таътиллари берилиши назарда тутилди.

Худудий ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурлари доирасида 13 339 та лойиҳа амалга оширилди, 2,1 трлн. сўм кредит ўзлаштирилди, 10 та эркин иқтисодий зона, 5 та кичик саноат зонаси ташкил этилди, "Peugeot" ва "Citroën" бренди билан енгил тижорат автомобилларини ишлаб чиқариш бўйича завод барпо этилмоқда.

Ижтимоий соҳада фақатгина жорий йилнинг биринчи ярмида 2,7 минг км. автомобиль йўллари қурилди ва таъмирланди, 84 300 та иш ўрни яратилди.

2017–2020 йилларда шаҳарларда энергия жиҳатдан самарадор арзон кўп квартираларни қуриш ва реконструкция қилиш дастури амалга оширилмоқда, унинг доирасида 50 286 та хонадондан иборат 1 136 та кўп қаватли уйларни, бундан ташқари, намунавий лойиҳа асосида қишлоқ жойларида 75 минг турар жойларни қуриш мўлжалланган.

Миллатлараро тотувлиқни таъминлаш, чуқур ўйланган, ўзаро манфаатли ва амалий руҳдаги ташқи сиёсат юритиш соҳасида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Миллатлараро муносабатлар ва хорижий мамлакатлар билан дўстлик алоқалари қўмитаси ташкил этилди.

Европа Иттифоқи ва 21 та хорижий мамлакат билан савдо-иқтисодий, инвестиция, технология ва молиявий-техник соҳаларда 22 та "йўл харита"лари тасдиқланди.

"Тараққиёт стратегияси" маркази томонидан бешта манфаатдор идоралар билан биргаликда Ҳаракатлар стратегиясини амалга оширишнинг бориши ҳақида аҳоли, фуқаролик жамияти институтлари ва халқаро жамоатчиликни

кенг хабардор қилиш ишлари амалга оширилди. Жойларда 6 мингга яқин учрашувлар, оммавий ахборот воситаларида телекўрсатув ва чиқишлар ташкил этилди.

Шу билан бирга, навбатдаги иш-хотларни сифатли ва олдиндан режалаштириш учун 2017 йил якунлари бўйича эришилган натижаларни чуқур ўрганиш ва пухта таҳлил қилиш зарур.

Ҳаракатлар стратегиясини амалга ошириш натижалари ҳақида аҳоли ва жамоатчиликни кенг хабардор қилиш, шунингдек, 2017 йилда мамлакатни ривожлантириш якунларини сарҳисоб қилиш ва 2018 йилда навбатдаги иш-хотларни режалаштириш бўйича чора-тадбирларни ташкил этиш мақсадида:

1. Ҳаракатлар стратегиясини амалга ошириш бўйича Миллий комиссия томонидан барча даражадаги давлат ҳокимияти органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари, оммавий ахборот воситалари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, ижодий ва илмий-тадқиқот муассасалари вакиллари, кекса авлод, аёллар ва ёшларнинг фаол иштирокида амалга оширилаётган Ҳаракатлар стратегиясининг дастлабки якунлари ўтказилганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

2. Ҳаракатлар стратегиясида назарда тутилган Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини амалга ошириш бўйича комиссиялар "Тараққиёт стратегияси" маркази билан биргаликда:

2017 йилнинг август-сентябрь ойлари давомида статистик ва бошқа маълумотларни йиғиш, қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ва барча даражадаги давлат органлари фаолиятининг натижаларини ўрганиш, шунингдек, фуқаролик жамияти институтлари, оммавий ахборот воситалари, илмий доира вакиллари ва хорижий мутахассисларни кенг жалб этган ҳолда учрашувлар, «давра суҳбатлари», сўровлар, эксперт ва жамоатчилик муҳокамалари ўтказиш орқали Ҳаракатлар стратегиясини амалга ошириш якунлари тизимли таҳлил қилинишини;

2017 йил 1 декабрда қадар муддатда мамлакатни ривожлантириш якунларини ҳисобга олган ҳолда

"2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили"да амалга оширишга оид Давлат дастурининг ижроси" ахборот-таҳлилий шарҳи нашр этилиши ва тарқатилишини;

Ҳаракатлар стратегиясини 2018 йилда амалга ошириш бўйича ишлаб чиқариладиган Давлат дастури лойиҳасига кириштириш учун тақдим этиладиган долзарб таклифларнинг тайёрлигини, йиғилиши ва умумлаштирилишини, уларнинг 2017 йил 10 ноябрда қадар муддатда Ҳаракатлар стратегиясини амалга ошириш бўйича Миллий комиссияга кўриб чиқиш учун киритилишини таъминласин.

3. Белгилансинки, Ҳаракатлар стратегиясини 2018 йилда амалга ошириш бўйича ишлаб чиқариладиган Давлат дастури лойиҳасига киритиладиган таклифлар фақат кенг жамоатчилик билан дастлабки муҳокама қилингандан кейин кўриб чиқилсин.

4. Вазирлар Маҳкамаси Ҳаракатлар стратегиясида назарда тутилган Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини амалга ошириш бўйича комиссиялар билан биргаликда ушбу фармойишнинг иккинчи бандида назарда тутилган тадбирларни амалга ошириш бўйича давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, нодавлат нотижорат ташкилотларининг фаолиятини мувофиқлаштириш таъминласин.

5. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги қуйидагиларни назарда тутувчи чораларни кўрсин:

хорижий ва халқаро жамоатчилик ўртасида "2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили"да амалга оширишга оид Давлат дастурининг ижроси" ахборот-

таҳлилий шарҳини тарқатиш, шунингдек, Ҳаракатлар стратегиясини амалга ошириш бўйича Миллий комиссияни хабардор қилиш учун уларнинг фикрларини кейинчалик йиғиш;

Ҳаракатлар стратегиясини 2018 йилда амалга ошириш бўйича Давлат дастури лойиҳасига киритиладиган таклифларни тайёрлаш жараёнида, зарурат бўлганда халқаро, чет эл ҳукумат ва ноҳукумат ташкилотлари вакиллари билан жалб қилган ҳолда, Ҳаракатлар стратегиясида назарда тутилган Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини амалга ошириш бўйича комиссияларга илгор хорижий мамлакатларнинг тегишли тажрибасини ўрганишни ташкил этишда кўмаклашиш.

6. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Ҳаракатлар стратегиясида назарда тутилган Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини амалга ошириш бўйича комиссияларнинг асосланган таклифлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети ҳисобидан мазкур фармойиш ижроси билан боғлиқ тадбирларни молиялаштириш учун маблағлар ажратсин.

7. Белгилансинки, Ўзбекистон Республикаси Президенти девони хизматлари, Вазирлар Маҳкамаси, вазирлик ва идоралар раҳбарлари, шунингдек, Ҳаракатлар стратегиясида назарда тутилган Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини амалга ошириш бўйича комиссиялар аъзолари мазкур фармойишда назарда тутилган вазифаларнинг ўз вақтида, тўлиқ ва сифатли бажарилиши учун шахсан жавобгардир.

8. Мазкур фармойишнинг ижросини назорат қилиш Ҳаракатлар стратегиясида назарда тутилган Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини амалга ошириш бўйича комиссиялар раҳбарлари зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти**

Тошкент шаҳри,
2017 йил 15 август

Ш.МИРЗИЁЕВ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори

Маданият ва санъат ташкилотлари, ижодий уюшмалар ва оммавий ахборот воситалари фаолиятини янада ривожлантириш, соҳа ходимлари меҳнатини рағбатлантириш бўйича қўшимча шароитлар яратишга доир чора-тадбирлар тўғрисида

(Давоми. Боши 1-бетда.)

2. Қуйидагилар:

Илм-фан, адабиёт ва санъат асарлари нашр этилгани учун муаллифлик ҳақининг энг кам ставкалари — 1-иловага мувофиқ;

оммавий ижро учун драматик, муסיқали ва муסיқали-драматик, адабий асарлар яратиш бўйича буюртмаларни бажаргани учун, ҳайкалтарошлик асарлари, тасвирий санъат асарлари яратгани, бадий лойиҳалаштириш ва конструкциялаш ишлари учун муаллифлик ҳақининг энг кам ставкалари, шунингдек, ушбу пул Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан тўланганида унинг

энг юқори ставкалари — 2-иловага мувофиқ;

Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, телевидение ва радио каналлари орқали бериладиган материаллар учун ҳақ тўлашнинг энг кам ставкалари — 3-иловага мувофиқ;

кинофильмлар учун адабий сценарийлар, оригинал муסיқа ва қўшиқлар матнини яратгани учун муаллифлик ҳақининг энг кам ставкалари — 4-иловага мувофиқ;

кинофильмлар учун маслаҳатлар бериш бўйича мутахассислар меҳнатига ҳақ тўлашнинг энг кам ставкалари — 5-иловага мувофиқ;

кинофильмлар постановка-

си учун уларнинг бадий даражасига кўра суратга олиш гуруҳларининг ижодий ходимларига постановка қилгани учун тўланадиган ҳақнинг энг кам ставкалари — 6-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Белгилансинки, муаллифлик ҳақи ва унга доир бошқа тўлов турларини ушбу қарорнинг 1-6-иловаларида белгиланган даражадан кам миқдорда тўлашга йўл қўйилмайди.

3. Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги, Молия вазирлиги, Ўзбекистон Миллий телерадиокорпорацияси, Ўзбекистон Мил-

лий ахборот агентлиги, «Ўзбекино» Миллий агентлиги, ижодий уюшмалар ҳамда муаллифлик ҳақи ва унга доир бошқа тўлов турларини Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан тўлайдиган ташкилотлар юқорида кўрсатиб ўтилган мақсадлар учун сарфланадиган харажатларни ҳар йили Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети параметрларида назарда тутилган бюджет маблағлари

доирасида бўлишини қатъий таъминласин.

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг ва Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларида 7-иловага мувофиқ ўзгартаришлар киритилсин.

5. Ушбу қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазир А.Н.Арипов ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х.М.Султонов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти**

Тошкент шаҳри,
2017 йил 14 август

Ш.МИРЗИЁЕВ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори

ЎЗБЕКИСТОН КОМПОЗИТОРЛАРИ ВА БАСТАКОРЛАРИ УЮШМАСИ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда.)

ёш композиторлар, бастакорлар ва музикашунослар, барча ижрочиларнинг ижод билан самарали шуғулланишлари учун имконият ва шароитларни кенгайтириш;

мамлакатимизнинг маданий ва ижтимоий ҳаётида фаол иштирок этиш, давлат органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлар, оммавий ахборот воситалари, ижодий уюшмалар ва бошқа ташкилотлар билан ҳамкорликда мусиқа санъати соҳасида ижод қилаётган барча ижодкорларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш;

миллий ва умуминсоний қадриятларни асраб-авайлаш, музикаий таълим-тарбия соҳасини тақомиллаштириш, мумтоз ва замонавий мусиқа санъатини тарғиб қилиш жараёнларида фаол иштирок этиш;

Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги билан ижодий ҳамкорликни кучайтириш, турли ижодий танловлар ўтказиш, бастакорлар ижодини рағбатлантиришга қаратилган концертлар, фестиваллар, ижодий кечалар ва бошқа маданий-маърифий, оммавий тадбирларни ташкил этиш;

халқаро маданий ва музикаий ҳамкорлик доирасини кенгайтириш, ёш композитор, бастакор ва музикашуносларни замон талаблари даража-

сида тайёрлаш, чет давлатлардаги таниқли композиторлар ва музикашунослар билан ўзаро тажриба алмашишни йўлга қўйиш;

Ўзбекистон давлат консерваториясида соҳа вакиллари учун малака ошириш курсларини ташкил этиш; Низом талаблари асосида Уюшма аъзолари сафини ёш истеъодли композитор ва бастакорлар, музикашунослар билан тўлдириб бориш.

3. Қуйидагилар:

Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмасининг тузилмаси 1-иловага мувофиқ;

Қорақалпоғистон композиторлари ва бастакорлари уюшмасининг тузилмаси 2-иловага мувофиқ маъқуллансин.

4. Уюшма ва унинг ҳудудий бўлимларининг фаолияти билан боғлиқ харажатларни қоплаш, шунингдек, уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш бўйича харажатларни молиялаштириш манбаи этиб Ўзбекистон ижодкорларни қўллаб-қувватлаш "Илҳом" жамоат фонди (кейинги ўринларда – Фонд деб юритилади) маблағлари ва қонунчиликда тақиқланмаган бошқа манбалар белгилансин.

Бу борада Уюшма ва унинг ҳудудий бўлимлари ходимлари меҳнатига ҳақ тўлаш харажатлари Ўзбекистон Республикаси Давлат бюд-

жетидан Фондга ажратиладиган бюджет маблағлари (субсидия) ҳисобидан қопланиши назарда тутилсин.

5. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари Уюшма ҳудудий бўлимларининг аниқ манзиллар бўйича жойлаштирилишини таъминласин.

6. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, Уюшма аъзоси бўлган фаол композитор ва бастакорлар, музикашуносларни имтиёзли ипотека кредитлари асосида арзон уй-жой ёки ер участкалари билан таъминлаш бўйича тегишли чораларни қўрсин.

7. "Асакабанк" акциядорлик тижорат банкининг Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмасининг "Дўстлар клуби"га раҳбарлик қилиш юзасидан билдирган ташаббуси маъқуллансин. "Асакабанк" акциядорлик тижорат банкининг Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмаси билан биргаликда Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек тумани, Яхё Фуломов кўчаси, 69-

уйда жойлашган Уюшма биносини таъмирлаш, унинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, соҳа атоқли намоёндаларининг электрон архивини ва махсус фонотека, овоз ёзиш студияси ҳамда "Музыка ижодкорлари" музейини ташкил этишда ҳомийлик ёрдами кўрсатиш ҳақидаги таклифи қўллаб-қувватлансин.

8. Уюшма ўз фаолиятини такомиллаштириш мақсадида дунёдаги ривожланган давлатларнинг музика санъати соҳасидаги ижодий уюшмалари билан ўзаро ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўйиш, жумладан, халқаро ташкилотларнинг грантларини жалб этиш чоралари белгилангани маълумот учун қабул қилинсин.

Уюшма тавсияси билан унинг фаол аъзоларини хориж давлатларида малака ва тажриба алмашиш учун Фонд ҳисобидан хизмат сафарларида юбориш тизими йўлга қўйилсин.

9. Ушбу қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А.Арипов ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х.Султонов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Ш.МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2017 йил 15 август

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмаси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида"ги қарорига шарҳ

Бугунги кунда халқимизнинг маданий савиясини ошириш, юртдошларимиз, айниқса, ёш авлодни юксак инсоний ғоялар, она Ватанимизга меҳр ва садоқат руҳида тарбиялаш, миллий ва умуминсоний қадриятлар асосида камол топтиришда музика санъатининг ўрни ва аҳамияти беқиёсдир.

Ана шундай эзгу вазифаларни амалга оширишда музика санъати намоёндаларининг профессионал ташкилоти – Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси алоҳида ўрин тутди. 1938 йилда ташкил этилган, катта фаолият тажрибасига эга бўлган мазкур Уюшма халқимиз, айниқса, ёшлар ўртасида миллий ва жаҳон музика санъатининг мумтоз намуналарини тарғиб этиш, уларнинг бадий-эстетик диди ва маданиятини ошириш, мамлакатимиз бастакорлари ва композиторларининг профессионал фаолияти, яшаш шароити билан боғлиқ долзарб масалаларни самарали ҳал этиш, уларни янги, бадий етук асарлар яратишга руҳлантириш бўйича гоят кўп қиррали фаолияти билан миллий маданиятимиз ривожига муносиб ҳисса қўшиб келмоқда.

Уюшма томонидан кейинги пайтда ўтказилган халқаро симфоник музика фестивали, "Куз наволари" халқаро музика фестивали, "Давр садолари" музика анжумани ҳамда Назира Аҳмедова номидиги халқаро ва республика хонандалар танловлари каби қўллаб-тадбирлар юртимиз ижтимо-

ий-сиёсий ҳаётидаги муҳим воқеалар бўлди. Мамлакатимиз миқёсида ўтказиб келинган байрам ва тантаналар, давлат тадбирлари, адабий-бадий кечалар ва учрашувлар Уюшма аъзолари – таниқли созанда ва хонандалар, бастакор ва композиторлар иштироки билан янада мазмунли ва фойдали ўтишини эл-юртимиз яхши билади ва юксак қадрлайди.

Айни вақтда Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси фаолиятининг тахлили шуни кўрсатмоқдаки, бу нуфузли ижодий тузилма барча соҳалардаги ислохотларимиз янги босқичга кўтарилаётган ҳозирги тараққиётимиз талабларидан кейинги пайтда бир мунча орта қолмоқда. Уюшма фаолиятида сусткашлик, ташаббускорликнинг етишмаслиги каби ҳолатлар кuzatilmogda, бoshqaruv apparatining moliyaviy ahvoli va moddiy-texnik bazasi bilan bog'liq muammolar ham uning faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatmogda.

Ўзбекистон Республикаси Президентини Шавкат Мирзиёевнинг жорий йил 3 августда Ўзбекистон ижодкор зиёлилари билан бўлган учрашувда сўзлаган маърузасида маданият, адабиёт ва санъат соҳасидаги бошқа масалалар қатори ана шу камчиликларга ҳам алоҳида эътибор қаратилиб, уларни бартараф этиш бўйича муҳим таклиф ва ташаббуслар илгари сурилган эди. Давлатимиз раҳбари томонидан ана шу вазифалар ижросини таъ-

минлаш мақсадида "Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмаси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида"ги қарор имзоланди.

Қарорга мувофиқ аввало Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси фаоллар кенгаши томонидан билдирилган таклиф асосида Уюшма Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмаси этиб ўзгартирилган ва унинг асосий вазифалари белгилаб берилган. Хусусан, халқимизнинг эстетик талаб ва эҳтиёжларини ҳар томонлама ҳисобга олиб, замонавий руҳдаги бадий юксак асарлар яратиш, ёш композитор, бастакор ва музикашунослар, барча ижрочиларнинг ижод билан самарали шуғулланишлари учун имконият ва шароитларни кенгайтириш, катта музикаий асарлар, жумладан, опера, симфония, концерт ва оратория каби мумтоз жанрлар ривожига алоҳида эътибор қаратиш назарда тутилган.

Уюшма фаолиятида мамлакатимизнинг маданий ва ижтимоий ҳаётида фаол иштирок этиш, миллий ва умуминсоний қадриятларни асраб-авайлаш, музикаий таълим-тарбия соҳасини тақомиллаштириш, давлат органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлар, ижодий уюшмалар ва бошқа ташкилотлар билан яқин ҳамкорликни йўлга қўйиш масалалари алоҳида ўрин эгаллаши зарурлигига урғу берилган.

Айни пайтда, қарорда хал-

қаро маданий ва музикаий ҳамкорлик доирасини кенгайтириш, ёш композитор, бастакор ва музикашуносларнинг малакаси ва маҳоратини мунтазам ошириб бориш мақсадида чет давлатлардаги таниқли композиторлар ва музикашунослар билан ўзаро тажриба алмашишни йўлга қўйиш, композитор ва бастакорлар ижодини рағбатлантиришга қаратилган концертлар, фестиваллар, ижодий кечалар ва бошқа маданий-маърифий, оммавий тадбирларни юксак савияда ташкил этиш лозимлиги таъкидлаб ўтилган.

Ижодий уюшмалар фаолиятини қўллаб-қувватлаш мақсадида ташкил этилган "Илҳом" жамоат фонди композиторлар, бастакорлар ва музикашунослар учун катта имкониятлар ва имтиёзлар яратди.

Қарорнинг яна бир муҳим жиҳати шундаки, унда Уюшма аъзоларининг ижод қилиши, дам олиши ва соғлиғини тиклашлари учун кенг шароитлар яратиш кўзда тутилган. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари Уюшманинг ҳудудий бўлимларининг аниқ манзиллар бўйича жойлаштирилишини таъминлаш ҳамда Уюшма аъзоси бўлган фаол композитор ва бастакорлар, музикашуносларни имтиёзли ипотека кредитлари асосида арзон уй-жойлар билан таъминлаш бўйича тегишли вазифалар белгиланган.

Бундан ташқари, "Асакабанк" акциядорлик тижорат банкининг Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмасининг "Дўстлар клуби"га раҳбарлик қилиш бўйича билдирган ташаббуси маъқуллансин, ушбу ташкилот билан ҳамкорликда Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек тумани, Яхё Фуломов кўчаси, 69-уйда жойлашган Уюшма биносини таъмирлаш, унинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, атоқли музика намоёндаларининг электрон архивини ва махсус фонотека, овоз ёзиш студияси ҳамда "Музыка ижодкорлари" музейини ташкил этишда ҳомийлик ёрдами кўрсатиш кўзда тутилган.

Қарорда композитор ва бастакорларимиз ижодини кенг тарғиб қилиш, хорижий мамлакатлардаги таниқли ижодкорлар билан ҳамкорликни мустаҳкамлаш, халқаро симфоник ва республика музика фестивалларини ўтказиш, ёш ижодкорларни рағбатлантиришни йўлга қўйиш, бу борада музика санъатининг турли жанрларида танловлар ташкил этиб борилишига алоҳида эътибор қаратиш зарурлиги қайд этилган.

Хулоса қилиб айтганда, мазкур қарор Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмаси фаолиятини ҳар томонлама тақомиллаштириш, Уюшма аъзоларини қўллаб-қувватлаш ва янги асарлар яратишга руҳлантириш билан аҳамиятлидир.

ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИНING НАВБАТДАГИ МАЖЛИСИ БЎЛИБ ЎТДИ

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг 2017 йил 14-15 август кунлари бўлиб ўтган навбатдаги мажлисида депутатлар 2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини рўйбга чиқариш доирасида ишлаб чиқилган қатор қонун лойиҳаларини кўриб чиқилди.

Кун тартибига киритилган қонун лойиҳалари олдиндан сиёсий партиялар фракцияларининг, Ўзбекистон Экологик ҳаракати депутатлар гуруҳининг, кўмиталар ва улар ҳузурида фаолият кўрсатувчи эксперт гуруҳларининг мажлисида муҳокама қилинди.

Мажлис давомида депутатлар бугунги кунда фуқароларнинг сиёсий фаоллиги ошаётганлигини, бу уларнинг маҳаллий вакиллик органлари фаолиятига қизиқиши ортиб бораётганлигида намоён бўлаётганлигини алоҳида таъкидладилар. Қонун ҳужжатларига мувофиқ Қонунчилик палатаси фаолиятининг асосий принципларидан бири жамоатчилик фикрини ҳисобга олишдан иборатдир, бунга эса сайловчилар, умуман, аҳоли билан доимий ўзаро алоқаларни ўрнатиш ва сақлаб туриш йўли билан эришилади.

Бу борада янги, янада самаралироқ механизмлар жорий этилмоқда. Чунончи, илгариги мажлис яқунларида кўра энг долзарб қонун лойиҳаларини муҳокама қилиш учун парламент кўйи палатасининг расмий веб-сайтига жойлаштирилди. Натижада қатор таклифлар ва тавсиялар келиб тушди, улар парламент кўйи палатасининг муҳокамасида бўлган қонун лойиҳаларини маромига етказишда ҳисобга олинди.

Депутатлар ўз ишларини «Ўзбекистон Республикаси Президентини ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил тўғрисида»ги қонун лойиҳасини моддама-модда муҳокама қилишдан бошладилар. Иккинчи ўқишга тайёрлаш доирасида мазкур қонуннинг жамоатчилик муҳокамаси жараёнида тадбиркорлар, экспертлар ва мутахассислардан, фуқаролик жамияти институтларининг вакиллари ва оддий кишилардан умуман 1385 та фикр, таклиф ва тавсиялар келиб тушди. Барча таклифлар Демократик институтлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқар

иш органлари кўмитаси ҳузурида фаолият кўрсатувчи эксперт комиссиясида, шунингдек, Қонунчилик палатасининг бўлиб ўтган мажлисида батафсил муҳокама этилди. Таъкидлаб ўтилганидек, ушбу қонун лойиҳасининг асосий мақсади тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилиниши кафолатларини кучайтиришдан, улар фаолиятига давлат органлари ва бошқа ташкилотларнинг асоссиз аралашувининг олдини олишдан, бизнес-омбудсман фаолиятининг ҳуқуқий механизmlарини белгилашдан иборатдир.

Шундан сўнг депутатлар «Болаларни уларнинг соғлиғига зарар етказувчи ахборотдан ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонун лойиҳасини ҳам моддама-модда муҳокама қилдилар. Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари кўмитасининг аъзоси Р.Қушербоев қонун лойиҳасини маромига етказиш жараёнида депутатлар келиб тушган кўплаб амалий хусусиятга эга бўлган таклифларни таҳлил қилганликларини таъкидлади. Чунончи, фуқаро Г.Бобоқулова томонидан билдирилган болаларни уларнинг соғлиғига зарар етказувчи ахборотдан ҳимоя қилишни амалга оширувчи органлар ва муассасалар тизимига соғлиқни сақлаш муассасаларини ҳам қиритишга таллуқли таклиф инobatга олинди. Депутатларнинг таъкидлашича, қонун лойиҳаси ривожланган демократик мамлакатлар тажрибасини ҳамда ақлий заифлиги ёки қарамлик ҳолатида бўлганлиги муносабати билан алоҳида парваршига муҳтож болаларнинг ахлоқи ва фаровонлигини ҳимоя қилиш, ўсиб келаётган авлодни зарарли ахборотдан ҳимоялаш соҳасидаги халқаро шартномаларни (ҳуқуқларни) инobatга олган ҳолда ишлаб чиқилгандир. Европа Иттифоқи мамлакатлари, чунончи, Германия, Италия, Франция, Буюк Британия, Литвани, шунингдек, АҚШ, Япония ва бошқа

давлатларнинг шу соҳадаги тажрибаси ҳам эътиборга олинди.

«Ҳуқуқий ахборотни тарқатиш ва ундан фойдаланишни таъминлаш тўғрисида»ги қонун лойиҳаси юзасидан ҳам амалий таклифлар ва тавсиялар тушди. Шунингдек, таъкидлаш керакки, барча таклифлар мажлисга тайёрларик чоғида депутатлар томонидан синчиклаб ўрганилди.

Шундан сўнг депутатлар ўз ишларини «Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар қиритиш ҳақида»ги қонун лойиҳасини иккинчи ўқишда муҳокама қилиш билан давом эттирдилар. Таъкидландики, Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йилида давлатимиз раҳбари бошчилигида давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари томонидан мурожаатларни кўриб чиқиш тартибини такомиллаштириш борасида катта ишлар амалга оширилмоқда. Қонунга қиритилаётган ўзгартиш ва қўшимчалар шу соҳадаги ҳуқуқий базани мустаҳкамлашга ва келгуси йилларда мурожаатлар билан иш олиб бориш сифатли ташкил этилишини таъминлашга қаратилгандир.

Шунингдек, депутатлар «Тошкент шаҳар халқ депутатлари туман Кенгашларига сайлов тўғрисида»ги қонун лойиҳасини кўриб чиқдилар. Депутатларнинг таъкидлашича мазкур қонун лойиҳаси жорий йил декабрь ойининг учинчи ўн кунлигида бўлиб ўтадиган Тошкент шаҳар халқ депутатлари туман Кенгашларига бўлажак сайловнинг қонунчилик асосларини яратиш мақсадида ишлаб чиқилгандир. Ўз навбатида, илгари тугатилган Тошкент шаҳар халқ депутатлари туман Кенгашларининг қайта тикланиши пойтахтдаги ҳар бир туманнинг ўзига хос хусусиятини ҳисобга олган ҳолда бюджет сиёсатини янада оқилона ва манзилли олиб боришга хизмат қилади.

Мажлисида Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг ваколатларига тааллуқли бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Ахборот хизмати

Ўзбекистон Бадиий академияси Тошкент Фотосуратлар уйида мустақиллигимиз асосчиси, буюк давлат ва сиёсат арбоби, мамлакатимизнинг Биринчи Президенти Ислам Каримовнинг ҳаёти ва фаолиятига бағишланган фотокўргазма ҳамда унинг портретини яратиш бўйича ижодий танлов натижаларига бағишланган бадиий кўргазма очилди.

БУЮК СИЙМОГА МЕҲР-МУҲАББАТ ИФОДАСИ

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг шу йил 25 январдаги «Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислам Абдуганиевич Каримовнинг хотирасини абадийлаштириш тўғрисида»ги қарори ижроси доирасида ўтказилган тадбирда кенг жамоатчилик вакиллари, санъатшунослар, мусаввирлар, журналистлар иштирок этди.

Фотокўргазма ва ижодий танлов Ўзбекистон Бадиий академияси, Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар ва Соғлиқни сақлаш вазирликлари ҳамкорлигида ташкил этилди.

Ўзбекистон Бадиий академияси раиси А.Нуриддинов, Ўзбекистон Республикаси халқ рассоми В.Бурмакин ва бошқалар ўзининг серкирра сиёсий фаолияти билан Ватанимиз тарихида ўчмас из қолдирган Биринчи Президентимиз Ислам Каримовнинг ёрқин хотирасини абадийлаштириш юрт равнақи ва келажақ авлоднинг қомил инсонлар бўлиб улғайиши ҳамда санъат аҳли, хусусан, фото ва тасвирий санъат йўналишларида изланаётган ижодкорларнинг ижодий фаоллигини ошириш ва қўллаб-қувватлашда муҳим ижодий имкон эканини таъкидлади.

Ислам Каримов Ватанимизни мустақил ривожланиётган замонавий демократик давлатга айлантирди. Узоқни кўра олиш, сиёсий билимдонлик, олижаноб инсоний фазилатлари билан нafaқат Ўзбекистон, балки жаҳон миқёсида катта ҳурмат ва обрў-эътиборга сазовор бўлган буюк шахс ва давлат арбоби Ислам Каримовнинг сиймосини яратиш ҳар бир ижодкор учун катта масъулият ва улкан шарафдир.

Кўргазма экспозициясидан жой олган «Ислам

Каримов галлазорда», «Ислам Каримов ёшлар даврасида», «Саид Аҳмад ва Ислам Каримов», «Ислам Каримов санъаткорлар даврасида», «Ислам Каримов ҳарбийлар даврасида», «Ислам Каримов ва Владимир Путин», «Ислам Каримов ва Нурсултон Назарбаев» каби қирққа яқин сараланган суратларда Биринчи Президентимизнинг сермазмун ҳаёти ва фаолияти акс этган.

Кўргазма доирасида Биринчи Президентимизнинг портретини яратиш мақсадида жорий йилнинг 31 июлига қадар ўтказилган ижодий танлов ғолибларини тақдирлаш маросими ҳам бўлиб ўтди.

Танлов натижаларига кўра, биринчи ўринга Ўзбекистон Республикаси халқ рассоми Баҳодир Жалолов сазовор бўлди. Иккинчи ўрин Зебинисо Шарипова ва учинчи ўрин Максуд Қосимовга насиб этди.

Бу ижодий танловга профессионал рассомлар қаторида ҳаваскор ижодкорлар ҳам қатнашиб, халқимиз ва биз, мусаввирлар учун нихоятда қадрили ардоқли бўлган Ислам Каримов сиймосини тасвирларда бериш имконига эга бўлди, — дейди Ўзбекистон Республикаси халқ рассоми Баҳодир Жалолов. — «Кахрамон», «Янги кунни ардоқлаб», «Муҳаббатдан юксак муҳаббат йўқ», «Ёруғликнинг тун билан кураши» ва «Ўзи билан ўзи юзма-юз» деб номланган чизмаларимда мустақиллик йилларида Ислам Каримов ва халқимиз босиб ўтган шарафли йўлни фалсафий тасвирлашга уриндим. Танлов ғолиби бўлганимни буюк шахсга чин маънодаги меҳр-муҳаббатим ифодаси, деб биланам.

**Н.ЗИЁДУЛЛАЕВА,
ЎЗА муҳбири**

2017-yil 16-avgust, № 65 (9026)

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЭНГ ЯНГИ ТАРИХИНИ ЎРГАНИШ — ДОЛЗАРБ МАСАЛА

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 30 июндаги “Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ҳузурида Ўзбекистоннинг энг янги тарихи бўйича жамоатчилик кенгаши фаолиятини ташкил этиш тўғрисида”ги қарорини ўқиб...

Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда тарих фани собиқ мустабид тузум мафқурасидан воз кечиш, янги ёндашувлар билан боғлиқ ўзгаришларга юз тутди. Фан тараққиёти ва ижтимоий-иқтисодий ривожланиш Ўзбекистон тарихчилари зиммасига жаҳон амалиёти ютуқларидан келиб чиқиб, тарих фанини янада юқори илмий-назарий даражага олиб чиқиш ҳамда янги илмий йўналишларни ўзлаштириш каби вазифаларни юкларди.

Давлатимиз раҳбарининг 2017 йил 30 июндаги “Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ҳузурида Ўзбекистоннинг энг янги тарихи бўйича жамоатчилик кенгаши фаолиятини ташкил этиш тўғрисида”ги қарори кенгаши ишдаги камчиликларни бартараф этиш ва уни янги поғонага кўтариш ҳамда бу борадаги ишлар самарадорлигини оширишга қаратилган муҳим ҳужжатлардан биридир.

Қарорда Жамоатчилик кенгаши олдида Ўзбекистоннинг энг янги тарихини тизимли, ҳаққоний ва ҳолис тарзда ўрганишни ташкил этиш, янги авлод илмий ва ўқув-услубий адабиётларни яратиш ҳамда мамлакатимизнинг дунёдаги ўрни ва ролини кўрсатишга қаратилган қатор вазифалар қўйилган. Мазкур ҳужжатда кўрсатилган вазифаларни бир-бирини тўлдирувчи икки йўл орқали рўйбга чиқариш лозим. Биринчи йўл — янги авлод илмий ва ўқув адабиётларини яратиш. Иккинчи йўл — мавжуд билимларни ёшларга тарғиб этиш ва ўқитиш.

Ўзбекистоннинг энг янги тарихи ҳақида сўз юритилганда, биз учун, аввало, мамлакатимизнинг 1991 йилдан кейин босиб ўтган тарихий йўли моҳияти ва мазмунини англаб этиш муҳимдир. Бу жараён қандай боранглигини, мамлакатимиз мустақиллик арафасида ва унинг дастлабки йилларида қандай муаммоларга дуч келганини тушуниб этиш муҳим. Ўзбек жамиятида қадимги даврлардан бери айрим демократия унсурлари: ўзини ўзи бошқаришнинг жамоа шакли, маҳалла йиғинлари, оксоқоллар кенгашлари ва халқ дипломатияси мавжуд эди. Бироқ ҳозирги кунда ушбу институтлар томонидан анъанавий функциялар бажарилишининг ўзи билан қаноатланиб бўлмайди. Биз уларнинг фаолиятини ҳозирги давр талабларига мос янги мазмун билан тўлдирishимиз мақсадга мувофиқдир.

Ривожланган демократик давлатларда сиёсий партиялар фўқаролик жамиятининг энг муҳим институтларидан бирини ташкил этади. Мамлакатимиз Биринчи Президенти Ислоҳ Каримов фўқароларнинг давлат ва жамиятни бошқаришда кенг иштирок этишини таъминловчи сиёсий институтларнинг хилма-хиллигига асосланган янги демократик тизим негизларини шакллантириш зарурлигига алоҳида эътибор қаратган.

Собиқ тузум даврида давлат ва яқалпартиявийлик тизими шахс устидан ялғи ҳўқоронлигини ўрнатган эди. Фўқаронинг ҳўқуқий ҳимояланмагани, бошқарувнинг маъмурий-буйруқбозлик усуллари, ҳар қандай мўқобил фикрланнинг таъйиқ остига олиниши кўп одамларда қорасизлик тўғрисида йўғотиб, реал ҳаётдан ўзлаштириш истagini оширди. “Сиёсий аўтсайдерлар” деб аталувчи кишилар сонининг ўсиши, жамиятда ижтимоий пессимизм ва боқимандаликнинг кўчайишига сабаб бўлди.

Афсуски, бугунги кунда ҳам жамиятда эски даврга хос бўлган ижтимоий онгинг рецидивлари муайян даражада сақланиб қолмоқда. Президентимиз Шавкат Мирзиёев ушбу ҳолатни назарда тутган ҳолда Ўзбекистондаги сиёсий партияларни жиддий танқид остига олиб, қўйдиғаларни таъкидлади: “Очик айтиш керак, сиёсий партияларда бу соҳада ҳали-

гача хотиржамлик, қандайдир мудраб ўтириш кайфияти ҳўқм сўрмоқда. Ҳеч кимга фойдаси бўлмаган мажлислар соатлаб давом этмоқда, танқидий таҳлил ўрнига майда масалалар билан ўралашиб, долзарб муаммоларнинг ечими четда қолиб кетмоқда”. Бугун кучли фўқаролик жамиятини қўриш вазифаси тобора кўпроқ долзарблик касб этмоқда. Унинг амалга оширилиши реал ва фаол кўп партияли тизимини шакллантиришни талаб этаётди.

Ўзбекистоннинг энг янги тарихини ўрганишда юқорида таъкидлаб ўтилган вазифалар қаторида жамиятнинг ижтимоий-иқтисодий ислоҳ қилишдаги ўзбек моделининг концептуал асосларини идрок этиш, давлатимизнинг глобал ва минтақавий интеграция жараёнларида иштироки билан боғлиқ масалаларнинг тўри ва ҳаққоний таҳлилини халқимиз ва келажак авлодга етказиш бурчимиздир.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Тарих институти мамлакат миллий давлатчилигининг вужудга келиши ва тараққий топишининг энг янги тарихини ўрганиш, илмий, илмий-оммабоп, ўқув-методик, маърифий адабиётларни тайёрлаш ва чоп этиш борасидаги етакчи илмий-тадқиқот муассасаларидан бири. Институтида Ўзбекистон энг янги тарихининг турли жабҳаларини тадқиқ етвчи “Янги ва энг янги тарих”, “Этнология ва антропология”, “Тарихшунослик ва манбашунослик” бўлимлари фаолият кўрсатмоқда. Бу ерда энг янги тарихни ўрганишда тарих, халқрога муносабатлар назарияси, социология, антропология, этнология, фалсафа, иқтисодий назария, сиёсий муаммоларни қамраб олган янги фанларрога ёндашувлар таҳлили амалга оширилмоқда. Яна аҳамиятли жихати, институтининг олти нафар етакчи олими Жамоатчилик кенгаши аъзоси ҳамдир.

Олимлар томонидан “Буюк ва муқаддас, мустақил дёвир”, “Ўзбекистоннинг энг янги тарихи: назарий-методологик асослари, ўрганиш тажрибаси, манба ва услублар”, “Ўзбекистон ёшлари ижтимоий-маданий ислохотлар жараёнида”, “Ўзбекистоннинг энг янги тарихидан лавҳалар”, “Фаргона водийси шаҳарларида иқтисодий трансформация жараёнилари (1991–1996 йиллар)” каби қатор тўғлам ва монографияларнинг нашр этилиши Ўзбекистоннинг энг янги тарихига оид амалга оширилган қатор илмий-тадқиқот лойиҳалар натижаси, дейиш мўкин.

Институтида хориж давлатлари билан ҳамкорликда ишлаш янада такомиллашиб бораётди. Бугун “Янги ва энг янги тарих” бўлими ходимларининг илмий ишланмаларини чет элда нашр этилган йиғинмадан ортқк монографияда ўқиш имконини бора эканлиги қувонарли. Бундан ташқари, Россия, Германия, Япония, АҚШ, Бельгия, Буюк Британия, Хитой, Ҳиндистон, Швейцария, Швеция, Голландия, Қозғистон, Қирғизистон, Туркменистон каби давлатлар илмий нашрларида юздан ортқк мақола чоп этилган. Бўлим ходимлари энг янги тарихнинг долзарб масалаларига бағишланган ва жаҳоннинг турли мамлакатларида ўтказилган ўғлаб нуфузли халқро конференцияларда фаол қатнашиб келмоқда.

Бугунги кун талаб ва эҳтиёжлари асосида институти ходимлари ва етакчи малакали мутахассислар томонидан тайёрланган “Ўзбекистон Республикасининг энг янги тарихи” дарслиги чоп этилиш арафасида. Жамоамиз Ўзбекистон тарихи давлат музейи, “Қатагон қўрбонлари хотираси” музейи, Ўзбекистон Республикаси Қўролли Кучлари давлат музейи билан ҳамкорликда ишлаб, уларга доимий амалий кўмак бериб келмоқда. Шу билан бирга, институтининг хорижий мамлакатлар илмий марказлари билан ҳамкорлиги янада мус-

таҳамланиб бораётди.

Бу каби саяй-ҳаракатлар албатта эътиборли. Лекин шу кунгача Ўзбекистоннинг энг янги тарихини ўрганиш чўқур ва ҳар томонлама тадқиқ этилган эмас. Жамоатчилик кенгаши зиммасига юклатилган вазифалар тўлақонли бажарилмаганлиги сабабли илм-фаннинг таълим ва бошқа ижтимоий соҳалар билан интеграцияси механизмлари етарли даражада фаллашмади. Кенгашининг ишчи органи — Ўзбекистоннинг энг янги тарихи масалалари бўйича Мувофиқлаштирувчи-методик марказ чекланган имкониятлари сабаб бу давр бўйича мавжуд адабиётларни қайта қўриб чиқишни талаб даражасида амалга оширмади. Айниқса, Ўзбекистон тарихи бўйича замонавий чет эл илмий ва ўқув адабиётларини ўрганиш ва таҳлил этиш моҳият жихатидан қоник-тирмайди.

Бундан ташқари, бизда, афсуски, Ўзбекистоннинг энг янги тарихи турли аспектларини ўрганиш билан шуғулланаётган мутахассисларнинг (тарихчилар, социологлар, сиёсатшунослар, файласуфлар, иқтисодчи олимлар, ҳўқуқшунослар) тарқоқлиги, улар фаолиятини мувофиқлаштириш талаб даражасида эмаслиги яққол кўриниб қолмоқда. Бугун илмий гуманитар ҳамжамият вакилларининг ҳамкорлигисиз ва биргаликда сарфланадиган куч-ғайратисиз ҳозирги замон тарихининг мазмунини тушушни мураккаблиги барчага аён.

Ана шундай бир пайтда давлатимиз раҳбарининг Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ҳузурида Ўзбекистоннинг энг янги тарихи бўйича жамоатчилик кенгаши фаолиятини ташкил этиш тўғрисидаги қарори кенгаши ва тарихчиларга муҳим йўриқномаларни белгилаб берди. Институти олимлари ва кенгашининг фаолиятини қайта қўриб чиқиш, тарихимизни муфассал ифода етадиган тадқиқотлар, китоблар, монография ва дарсликлар яратиш масаласини тез ва сифатли ҳал етмоқ талабини қўймоқда.

Мазкур қарорда белгилангандек, институти ва кенгаш аъзолари қатор режалар, амалга оширилиши зарур бўлган масалаларга жиддий киришган. Унда сиёсат, иқтисод, маданият, ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида содир бўлаётган воқеалар асосида Ўзбекистоннинг энг янги тарихини ўрганиш бўйича комплекс ёндашувни таъминлаш инобатга олинган. Ушбу вазифаларнинг илмий идрок этилиши ва ҳал қилиниши муайян даражада тарих фани мавжуд тушунча-методологик арсеналининг танқидий таҳлили ва тегишли тарзда Ўзбекистоннинг энг янги тарихига оид турли воқеаларни тадқиқ этиш билан шуғулланаётган барча илмий йўналишларнинг назарий салоҳияти янгиланиши билан боғлиқдир.

Умуман олганда, Ўзбекистоннинг энг янги тарихини ўрганиш ва уни ўқитишнинг долзарб муаммолари бўйича кенг мунозараларнинг зарурати чўқур ағлаган ҳолда олимлар, педагог ходимлар ва маорифнинг бошқа вакилларини тарих илми ва фани масалаларини кенг оммага етказиш ҳамда матбуотда фаол мўҳокама қилиш зарур. Жамиятимиз, айниқса, ёш авлод ога Ватанимизнинг яқин ўтмишини тушунишга, мураккаб, жўшқин ва жадал сўрватлар билан давом етаётган мамлакатимиз мустақиллигининг тарих солномасини тизимли ўрганишга, уни тўлақонли англаб етишга катта эҳтиёж сезмоқда. Мазкур шарафли ижтимоий вазифани амалга ошириш эса ўзбек тарихчиларининг илмий ва фўқаролик бурчидир.

Равшан АБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон Фанлар академияси Тарих институти директори,
тарих фанлари доктори.
ЎЗА

Yoshlarga oid davlat siyosati — amalda

Мамлакатимизда қизларни юксак одоб-ахлоқ тамойиллари асосида тарбиялаш, уларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, касб-ҳунарга ўргатиш, кийиниш ва муомала маданиятини юксалтириш, онга ва қалбига юврий таъдидлардан ҳимоя қилиш, оилавий ҳаётга тайёрлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Кийиниш ва муомала маданияти

Президентимизнинг 2017 йил 5 июлдаги “Ёшларга оид давлат сиёсати самарадорлигини ошириш ва Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаолиятини қўллаб-қувватлаш тўғрисида”ги фармони бу борадаги ишлар самарадорлигини янада юксалтиришда муҳим аҳамият касб этаётди.

Бухорода “Фидойинг бўлғаймиз сени, Ўзбекистон!” шiori остида ўтказилган “Ёш оилалар ва қизлар” биринчи республика форуми тадбирларида шу хусусида сўз юритилди.

Вилоят ҳокимлиги, вилоят хотин-қизлар қўмитаси, Ўзбекистон ёшлар иттифоқи вилоят кенгаши, турли давлат ва жамоат ташкилотлари ҳамкорлигида ташкил этилган тадбир “Мен ҳам етакчи бўламан” мавзусидаги учрашув билан бошланди. Депутатлар, раҳбар аёллар, ижтимоий фаол, шунингдек, уюлмаган қизлар иштирок етган учрашувда мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий ривожига хотин-қизларнинг муносиб ўрни борлиги алоҳида таъкидланди.

Бухоро вилоят, туман ва шаҳарлар маҳаллий Кенгашларида 80 дан зиёд хотин-қиз депутат этиб сайланган. Маҳаллий ҳокимият бошқаруви органлари, турли давлат ва нодавлат ташкилотлари раҳбарлари орасида юзлаб аёллар фаолият юритмоқда. Уларнинг тажрибасини омаллаштириш қизларнинг ижтимоий фаоллиги ва дахлдорлигини оширишда муҳим аҳамиятга эга. Тадбирда шу мақсадга қаратилган лойиҳалар самарадорлигини янада қучайтириш зарурлиги қайд этилди.

Форум тадбирлари орасида “Таълим ва фан” мавзусидаги ёш олимпиада хотин-қизлар иштирокидаги илмий-амалий анжуман айниқса қизиқарли ўтди. “Бухоро китоб олами” мажмуасида ташкил этилган маърифий тадбирда ёш ижодкорлар ўзларининг илк асарлари тақдиротини ўтказди.

— Юртимизда ёш ижодкорларни қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда, — дейди Гузэл Рўзиева. — Ўтган йили “Баҳор яқин” деб номланган илк шёрий тўғламим Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ҳузуридаги “Ижод” жамоат фонди маблағлари ҳисобидан 20 минг нусхада чоп этилди.

Тадбир доирасида ўтказилган “Ким нимага қодир?” лойиҳасида хотин-қизлар бандлигини таъминлаш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлиқни, касаначилиқни ривожлантириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Унда доимий иш ўрнига эга бўлмаган 60 дан зиёд хотин-қиз учун тикувчилик, миллий ҳунармандлик, оила саломатлиги каби ўнга яқин йўналишда маҳорат дарслари ўтказилди.

— Мен элита пардалар тикишга қизиқман, — дейди Олот туманидан Хамида Файзиева. — Маҳорат дарсида иштирок етгач, шу йўналишда ҳунарли бўлишга қатъий қарор қилдим. Тикувчилик сирларини янада пухта ўрганиб, ўз хусусий тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўяман.

“Соғлом турмуш тарзи” акциясида соғлом турмуш тарзига риоя қилишнинг асосий қоидалари, жумладан, кун тартибини режалаштириш, тўри овқатланиш, спорт билан шуғулланиш, зарарли одатлардан ҳалос бўлиш усуллари, шахсий гигиена, тиббий маданият бўйича кенг тушунчалар берилди.

З.ЁДГОРОВ,
ЎЗА мухбири

Билими зўр мингни йикди!

15 август куни тест натижалари
эълон қилинди

Жорий йилда республикамиздаги олий таълим муассасалари ва уларнинг филиалларига 729 минг 947 нафар абитуриент хужжат топширди. Бу ўтган йилгига нисбатан 66 минг 643 нафар кўпдир (2016 йилда 663 минг 304 нафар эди). Танлов кўрсаткичи — республика бўйича бир ўринга ўртача 10,9 нафари ташкил этди.

Ва ниҳоят, 15 август куни тест синовлари натижалари эълон қилинди. Билими зўр мингни йикди — энг зукко ва билимдон ёшлар талабалик бахтига эришди. Бу кунни нафақат абитуриент ёшлар, балки уларнинг яқинлари — ота-оналари, устоз-мураббийлари интиқлик билан кутишди. Олий таълим муассасалари SMS тарзида олинган жавобларга ишонмай, тасдиқланган натижаларни ўз кўзлари билан кўришга келган абитуриентлар, уларнинг ота-оналари билан гавжум. Кимлардир талабалик бахтига эришганидан хурсанд бўлиб, яқинларини суюнчилаётган бўлса, кимлардир кириш чизигига бир неча балл етмай қолганини айтиди, тўлов-контракт суммасининг оширилган тартиби бўйича қўшимча қабул қоидаларига қизиқади.

Имтиҳон натижаларини сабрсизлик билан кутган йигит-қизлар орасида бир неча йил синовлардан ўта олмаган, шундай бўлса-да, кўнглини чўктирмай қайта тайёргарлик кўриб, ўзига хос гурур билан беллашув майдонига чиққан ёшларга дуч келдик. Ана шундай абитуриентлардан Юлдуз Маткурбонова бу йил талабалик шохсупасига чиқиш учун тўртинчи бор ўз кучини синая кўрди. Натижада Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетининг инглиз тили йўналишига тўлов-контракт асосида ўқишга қабул қилинди.

— Тест синовлари аввалида ноқонуний хатти-ҳаракатларнинг олдини олишга қаратилган тадбирларни, жараён бу йил шафдоф ва холис, адолат ва ҳалоллик мезонларига риоя қилинган ҳолда ўтганини кўриб хурсанд бўлдим, — дейди Юлдуз Маткурбонова. — Омад кулиб боқадим, деган қатъий ишонч билан топширилган бажаришга киришдим. Ва бугун 184 балл тўплаб, талабалик бахтига муяссар бўлдим. Ота-онам, ака-опаларим, жонқуяр устозларим ишончини кеч бўлса-да оқладим. Келажақда ўғил-қизларга инглиз тили фанидан чуқур билим беришни ният қиламан.

— Кутиш оғир. Киши кўнглига турли хаёллар келади, балим юқори чиқармкан ёки бу йил ҳам қиролмай қоламми, деб ўйлайверади. Уч йиллик абитуриентлик "тажрибам"да бу ҳолатни кўп бошимдан ўтказдим, — дейди чинозлик Мирзаахмад Алибоев. — Бу йил кутиш мўддати ўтган йилгилардай чўзилмади, одатдагидан 4-5 кун олдин натижалар эълон қилинди. Билимлар сарҳисобига кўра, ЎзМУнинг гидрометеорология факультетига давлат гранти асосида ўқишга қабул қилиндим! Омадимни қарангки, бюджетга кирганларнинг энг охиригисиман. Бугун мендан, ота-онамдан бахтли инсон йўқ бўлса керак!

Ўқишга қабул қилинган талабалар ҳозирданок ўқиш тартиби билан қизиқяпти. Тошкент давлат техника университетининг механика факультетига тўлов-шартнома асосида ўқишга қабул қилинган Темур Тилабоев ҳам факультетдаги устозлари билан тезроқ танишиш ниятида.

— Тест топшириқларини ечиш жараёнида бутун куч-иқтидорим, зеҳним ва салоҳиятимни ишга солдим, — дейди у. — Буни қарангки, 122,4 балл тўплаб, ўқишга кирибман. Демак, интилганга толе ёр. Ҳаракат қилган инсон қутилган натижага албатта эришади. Шунчаки омад келиб қолар деб, тест жавобларини тавakkal белгилаш орқали мақсад қилинган маррага эришиб бўлмайди. Айни дамда орзуларим янада қатъийлашиб, унга элтувчи йўллар аниқлашиб бораётгандай. Талабалик бахтини менга билдирилган ишонч деб қабул қиламан ва келгусида юртимиз автосаноати учун етук мутахассис бўлиб шаклланишга ҳаракат қиламан.

2017-2018 ўқув йилида бакалавр таълим йўналишига 66316 нафар талаба қабули белгиланган бўлса, 18194 нафари давлат гранти, 48122 нафари тўлов-контракт асосида ўқийди. Қувонарлиси, юртимизда зиёли ёшлар, яъни талабалар сони яна минглаб нафарга кўпайди. Энди улар Билимлар кўни олий таълим муассасалари оstonаларига ўзгача қувонч билан қадам қўйишади. Қўяжак қадамларингиз кутлуг бўлсин, азиз ёшлар!

Санобар ЖУМАНОВА,
"Ma'rifat" муҳбири
Владимир ГРАНКИН
олган суратлар.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 25 йиллиги oldidan

Истиқлол йилларида юртдошларимиз учун яратиб берилган кенг имкониятлардан бири диний бағрикенглик, виждон эркинлиги, миллатлараро тотувлик бўлди, десак асло муболага бўлмайди. Собиқ иттифоқ даврида қораланиб, кишилар ҳаётидан деярли сиқиб чиқарилган барча исломий қадриятлар — масжид ва мадрасалар, нодир тарихий манбалар, осори-атиқалар халқимизга қайтариб берилди. Ҳар бир кишининг эмин-эркин ибодат қилиши, диний таълим олиши, дунёвий адабиётлар қаторида диний кўлэмаларни ўқиб-ўрганиши, Рамазон ва Қурбон ҳайитларини кенг нишонлаши, ҳаж ва умра зиёратларини амалга ошириши учун қулай шароитлар яратилди.

Виждон эркинлигига кенг йўл

Ҳамма учун виждон эркинлиги кафолатланади. Ҳар бир инсон хоҳлаган динига эътиқод қилиш ёки ҳеч қайси динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқига эга. Диний қарашларни мажбурий синдиришга йўл қўйилмайди.

Ўзбекистон Республикасининг
Конституцияси,
31-модда.

Жамиятдаги ҳеч бир ўзгариш ва янгилаш осонликча амалга ошмайди. Бунинг учун, аввало, қонуний асос яратилиши лозим. Ўзбекистон Республикасининг Бош Қомуси барча масалалар қатори фуқароларнинг виждон эркинлиги, эътиқод бобидаги ҳақ-ҳуқуқларини қонуний жиҳатдан кафолатлаб берди. Бу мамлакатимизда яшашга лозим бўлган турли миллат ва элат вакилларига нисбатан ҳурмат-эҳтиром рамзи бўлди. Шу боисдан Конституциямиз қабул қилинган сана — 8 декабрь юртимизда истиқомат қилаётган турли миллат вакиллари учун ҳам катта байрам ҳисобланади.

Бош Қомусимизда халқимизга хос урф-одат, имон-эътиқод, инсоф ва диёнат, ор-номус, меҳр-оқибат каби самимий инсоний фазилатлар ўз аксини топган халқимиз, хусусан, мўмин-мусулмонлар унда белгилаб қўйилган барча ҳақ-ҳуқуқ, бурч ва эркинликлардан кенг фойдаланмоқда. Худди динимиздаги каби Конституцияда ҳам инсон, унинг шаъни, ҳаёт тарзи улуғланади.

Қуръони каримнинг "Исро" сурасида қайд этиладики: "Дарҳақиқат, (Биз) Одам фарзандларини (азиз ва) мукаррам қилдик ва уларни қуруқлик ва денгизга (отулов ва кемаларга) миндириб қўйдик ҳамда уларга пок нарсалардан ризқ бердик ва уларни Ўзимиз яратган кўп жонотлардан афзал қилиб қўйдик". ("Исро" сураси, 70-оят).

Бош Қонунимизда виждон эркинлигига алоҳида эътибор қаратилган. Бунга кўра, кишиларнинг бир динга эътиқод қилиши ёки қилмаслиги, диний эътиқоди учун таъқиб этилмаслиги, барча дин вакилларининг тенг ҳуқуқлилиги кафолатланган. Конституциямизнинг 31-моддасида "Ҳамма учун виждон эркинлиги кафолатланади. Ҳар бир инсон хоҳлаган динига эътиқод қилиш ёки ҳеч қайси динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқига эга.

Диний қарашларни мажбурий синдиришга йўл қўйилмайди", деб белгилаб қўйилган.

Ислом таълимотига кўра, инсон илоҳий кўрсатма, амалларга ўз хоҳиши билан риоя қилиши мумкин. Ислом дини бирор инсонни динга зўрлаб қиритиш, ўз эътиқодини бошқалар хоҳиш-иродасига қарши қўйишни қоралайди. Бу ҳақда Аллоҳ таоло шундай марҳамат қилади: "Агар Раббингиз хоҳласа эди, Ер (юзи)даги барча кишилар ёппасига имон келтирган бўлур эдилар. Бас, Сиз одамларни мўмин бўлишларига мажбур қиласизми"?! ("Юнус" сураси, 99-оят).

Бугун ниманики ўз олдимизга мақсад қилиб қўймайлик, қандай буюк ишларни амалга оширишга интилмайлик, барча эзгу ниятларимиз замирида фарзандларимиз ҳам жиҳмонан, ҳам маънавий жиҳатдан соғлом қилиб ўстириш, уларнинг бахт-саодати, фаровон келажагини кўриш, дунёда ҳеч кимдан кам бўлмайдиган авлодни тарбиялаш орзуси мўжасам. Асосий Қонунимиз шу улғувор мақсад ва интилишларимизнинг мустақкам ҳуқуқий асосидир.

Конституциямизнинг яна бир жиҳати — унда бағрикенглик таъминловнинг тўла акс этганидир. Мамлакатимиз тарихан кўп миллатли ўлка бўлганлиги туфайли, бу заминда турли-туман дин вакилларининг эмин-эркин яшашлари учун барча шароитлар яратилган. Юртимизда бошқа ташкилотлар қатори диний жамоалар ҳам жамият тараққиётида тобора фаол иштирок этиб, халқимиз маънавий олами бойитиш ва қадриятларини тиклаш, ўзлигимизни англаш, энг асосийси, мустақиллигимизнинг мустақкам ва боқий бўлишига ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Одилхон ИСМОИЛОВ,
Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур
тумани бош имом хатиби

2017-yil 16-avgust, № 65 (9026)

“Шинам ва кўркам, барча шарт-шароитлар яратилган мактабда ўқишга нима етсин?” Бу катта авлод вакиллари оғури оғури эди. Шукрки, мустақиллик йилларида таълим тизими тубдан ислоҳ қилинди. Фарзандларимизнинг таълим олиши учун замонавий мактаблар қурилишига алоҳида эътибор қаратилди. 2004–2009 йилларда Мактаб таълимини ривожлантириш давлат умум-миллий дастури, ундан кейинги йилларда Инвестиция дастури асосида юзлаб кўркам мактаблар қад ростлади, аксарияти таъмирдан чиқарилди. Болаларимиз ота-оналари орзу қилган имконият ва шарт-шароитларга эга билим масканларида таълим ола бошладилар. Аммо...

2016 йилда Наманган шаҳридаги 6 та, яъни 14-, 15-, 36-, 44-, 50- ва 55-умумтаълим мактабларида капитал таъмир ва реконструкция ишлари олиб борилиб, илм масканлари янги қиёфа ва шарт-шароитларга эга бўлган эди. Утган йили фойдаланишга топширилган бир неча таълим муассасасида билим олишга астойдил киришган ўғил-қизларнинг шодлиги чексиз, қувончлари бир олам бўлди. Лекин 50-мактаб ўқувчиларининг хурсандчилиги узокқа чўзилмади. 2016–2017 ўқув йили якунлангач, 2017 йилда мактабда янги мактабни таъмирлаш ташвиши тушди.

Бир йил муқаддам дастур асосида 1 миллиард 512 миллион 435 минг сўм маблағ сарфланиб, капитал реконструкция қилинган мактаб яна таъмирталаб аҳволда! Таълим муассасасининг бугунги ҳолати билан танишарканмиз, мактаб директорининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари Рустамжон Қосимов ва ўқув ишлари бўйича ўринбосари Раҳбарой Шомирбоева мактабни янги ўқув йили, куз-қишқи мавсумга тайёрлаш ишлари жадал олиб борилаётганини таъкидлади.

— 2017–2018 ўқув йилига пухта ҳозирлик кўриш мақсадида маҳаллий бюджетдан 6 миллион сўм ажратилди, аммо мактаб биносининг айрим жойлари таъмирталаб бўлиб қолгани сабабли ҳомийлик асосида ота-оналардан 7 миллион сўм йиғилиб, таъмирлаш ишларига сарфланяпти, — дейди директор ўринбосарлари. — Утган йили бир ярим миллиард сўмдан ортқ маблағ эвазига реконструкция қилинган бинонинг айрим қисмлари, синф хоналари ва йўлакларда бўёқ, сувоқ қўчиб тушди. Спорт зали,

тиббийот хонаси, ошхона, биринчи ва иккинчи қаватлардаги айрим синфхоналарни мактаб жамоаси кучи билан қайта таъмирдан чиқардик.

Капитал реконструкция қилинган иншоот неча бир йилдаёқ таъмирталаб ҳолга келиб қолди? Объектда қурилиш-таъмирлаш ишлари олиб борган (ишни сифатсиз бажарган!) “Ровустонқурилишсервис” МЧЖ масъуллари бундан хабардорми?

Бизга маълум бўлишича, мактаб маъмуриятининг мурожаатидан сўнг МЧЖ қурувчилари қайта таъмирлаш ишларининг бир қисmini бажариб берган. Аммо тугалланмаган қурилиш ишлари яна ўқитувчилар зиммасида қолган.

Худди шундай ҳолат шаҳардаги 44-умумтаълим мактабида ҳам кузатилди. Мактаб утган йили “Стандартқурилиш” МЧЖ қурувчилари томонидан капитал реконструкция қилинган. Бунёдкорлик ишлари учун давлат бюджетидан 1 миллиард 400 миллион сўм ажратилган. Қурилиш-таъмирлаш ишлари сифатсиз бажарилгани, сифатсиз қурилиш материаллари ишлатилгани туфайли ўқув биносининг ташқи ва ички қисмидаги деворлар бўёғи кўп ўтмай кўча бошлади. Биринчи қаватдаги иккита математика хонаси поли эса ярим йил ўтмаёқ яроқсиз ҳолга келган.

— Эшик ва дераза ромларига ўта сифатсиз тутқичлар, қулфлар, ошиқ-мо-

шиқлар ўрнатилгани сабабли ўқув йили давомида уларни алмаштиришга мажбур бўлдик, — дейди мактаб директорининг хўжалик ишлари бўйича ўринбосари Зоҳиджон Дадабоев. — Таъмирдан уч ой ўтгач, мактаб радиоузели ишламай қолди. Бир неча бор мурожаатимиздан кейин қурувчи ташкилот мутахассислари келиб уни тузатиб беришди. Бироқ синфхоналарнинг ҳолатига

мида носозлик вужудга келиб, қувурлардан сув оқа бошлаган ва девор бўёқларини ювиб кетган. Афтидан бу камчиликларни “икир-чир” дея писанд қилмаган Абдусот Умаров раҳбарлигидаги “Қурилиш-савдо” хусусий корхонаси қурувчилари педагогик жамоанинг бир неча бор мурожаатига қарамай мактабга қайта қадам босмаган.

2016 йили шу тумандаги

Сирти ялтироқ, ичи қалтироқ, мактаблар

парво ҳам қилишмади. Бу йил ўз кучимиз билан полларни қайта бўядик. Ҳар бир хонага 7–8 банка бўёқ сарфлашга тўри келди. Бунинг учун ота-оналардан ҳомийлик асосида қарийб 17 миллион сўм йиғиб, қурувчилар қолдирган кемтикларни тузатдик...

Мактаб директори Исломжон Эгамбердиевнинг айтишича, “Стандартқурилиш” МЧЖ мутасаддилари қайта таъмирлаш ишлари учун ўз ҳисобидан 60 кг бўёқ берган. Аммо бу камчиликларни тўлдириш учун етарли бўлмаган.

Дарвоқе, тендер шартларига кўра, лойиҳадаги маблағнинг 5 фоизи қурувчилар ҳисобига барча ишлар бажариб бўлингач, бир йилдан сўнг ўтказиб берилиши лозим. 50- ва 44-умумтаълим мактабларида қурилиш-таъмирлаш ишларини бажарган корхоналарнинг 5 фоизлик кафолат маблағи ҳали буюрмачи ташкилот — Наманган вилояти инжиниринг компанияси ҳисоб рақамида турибди. Компания қурилиш ташкилотлари билан якуний ҳисоб-китоб қилаётганда сифатсиз бажарилган иш учун тегишлича улушни олиб қолиш ҳисобида мактабларда қайта таъмирлаш ишларига сарфланган маблағларни қоплаб берадими?

Поп туманидаги 3-умумий ўрта таълим мактаби жамоаси ҳам утган ўқув йилини янгилашган бинода қарши олган эди. Афсуски, кўп ўтмай бинони иситиш тизи-

мида қурилиш сервис” хусусий корхонаси томонидан қурилиш-таъмирлаш ишлари олиб боришга қарийб 17 миллион сўм йиғиб, қурувчилар қолдирган кемтикларни тузатдик...

— Ота-оналар билан кенгашиш ҳолда 3,5 миллион сўм йиғдик. Мактаб васийлик кенгаши, қасаба уюшмаси ва маъмуриятнинг қўшма йиғилиши қарори асосида йиғилган пулларга қурилиш-пардозлаш материаллари сотиб олдик, — дейди Гулбаҳор Қуролова.

Биз “Соҳмон қурилиш сервис” хусусий корхонаси раҳбари О.Холмирзаев билан телефон орқали боғланишга ҳаракат қилдик. Ўзини ишлаб чиқариш бўлими бошлиғи, дея исм-фамилиясини айтишни истамаган суҳбатдошимизнинг сўзларига кўра, “камчиликлар тезда тузатилади” экан. Аммо янги ўқув йилига санокли кунлар қолмоқда. Чала қолган ишлар қанча битиши тўғрисидаги саволимиз эса очик қолди.

Og'riq

Наманган шаҳридаги 44-мактабни капитал реконструкция қилган “Стандартқурилиш” корхонаси раҳбари Асқаржон Муллабоев ҳам телефонда айнан шу гапни такрорлаш билан чекланди.

2017 йилги Инвестиция дастурига кўра, айни пайтда вилоятдаги 20 та мактабда қурилиш-таъмирлаш ишлари олиб бориляпти. Бунинг учун қарийб 37 миллиард сўм йўналтирилган. Давлат бюджетидан ажратилган бу маблағлар бу йил қандай сарфланмоқда? Ишлар сифатсиз бажарилиб, пуллар ҳавога совирилмаяптими?

Бу саволга вилоят халқ таълими бошқармаси мутахассиси Ғолибжон Асракулов шундай жавоб қайтарди:

— Утган йили фойдаланишга топширилган айрим умумтаълим мактабларида бажарилган қурилиш-таъмирлаш ишларининг сифатсизлиги тўғрисидаги ҳар бир эътироз жойларда синчиклаб ўрганиляпти ва тегишли ташкилотлар билан камчиликларни бартараф этиш бўйича зарур чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Бундай камчиликлар бу йил ҳам юзга келмаслиги учун қурилиш соҳаси бўйича билим ва тушунчага эга мутахассислар, жамоатчилик вакиллари, мактаб ўқитувчилари ва раҳбарларидан иборат махсус ҳайъат гуруҳи тuzилган. Улар деярли ҳар кунни таъмирлаш ишлари олиб борилаётган мактабларда бўлиб, иш ва материаллар сифатини назорат қиляпти. Аниқланган муаммо ва камчиликлар ўша жойнинг ўзида масъуллар билан ҳал этилмоқда.

Дунё иморатлари ичида энг улуғи мактаб бўлса, уни қуриш-таъмирлаш бўйича зиммасига юкланган вазифага масъулиятсизлик билан ёндашиш фарзандларимизга, халқимизга ва давлатимизга ҳиёнат қилиш билан баробардир. Бу масалага кенг жамоатчилик, биринчи навбатда, мутасадди раҳбарлар, қолаверса, мактаб маъмурияти, маҳалла фаоллари ва ота-оналар берафқ қарамаслиги лозим.

Ғанишер АКБАРОВ,
“Ma'rifat” мухбири

108700 нафар ўқувчи

таълимнинг кейинги босқичи учун ўзaro беллашди

Республикамиздаги 155 та (26 академик лицей ва 129 касб-хунар коллежи) ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларида саралаш тест синовлари бўлиб ўтди. Мазкур таълим муассасаларига белгиланган қабул режасидан ортқ ҳужжат келиб тушган бўлиб, шу йил 9-синфни тамомлаган 108700 нафар ўқувчи ўзарo беллашди.

Маълумки, жойларда ота-оналар ва ўқувчилар ҳамда кенг жамоатчиликнинг 2017–2018 ўқув йилидан бошлаб 9-синф битирувчилари умумтаълим мактабларининг 10-синфларида, академик лицей ёки касб-хунар коллежларида ўқишни давом этти-

ришига оид фикрлари ўрганилган бўлиб, унда умумтаълим мактабларининг 466 минг нафар 9-синф битирувчисидан 352 минг нафари 10-синфда, 114 минг нафари академик лицей ва касб-хунар коллежларида ўқишни давом эттириш ниятида экани аниқланган.

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти қошидаги “Интернейшенл-Хаус” Тошкент академик лицейи эрта тонгданок ушбу масканда ўқиш ниятида бўлган ўқувчилар ва уларнинг яқинлари билан гавжум бўлди.

— Таълим муассасамизда ўқувчи-

лар аниқ (иктисод) ҳамда ижтимоий гуманитар фанлар йўналишида ўқишди, — дейди академик лицей қабул комиссиясининг масъул котиби Фарангиз Юсуфий. — Янги ўқув йили учун 156 ўрин ажратилган бўлиб, 273 та ҳужжат келиб тушди. Имтиҳон давомида улар ҳар бири 15 та саволдан иборат учта фан бўйича тест топширишди.

Тошкент ахборот технологиялари касб-хунар коллежиди ҳам тўрт мутахассислик — дастурий инжиниринг, техник, коммутация ва узатиш тизимларини монтаж қилиш, ишлатиш ҳамда маълумотлар узатиш тармоғи техник, коммутация ва узатиш ти-

зимларини монтаж қилиш, ишлатиш ҳамда маълумотлар узатиш тармоғи техник, бухгалтер касби бўйича жами 689 та ҳужжат келиб тушди. Режа бўйича 296 нафар ўқувчи қабул қилиш кўзда тутилган.

— Сонлар олами мен учун жуда қизик, — дейди ўқувчи Маржона Абдикодирова. — Шу мақсадда ушбу коллежнинг бухгалтер мутахассислигига ҳужжат топширдим. Мактабимиз ўқитувчилари ўтказган қўшимча машғулотларда олган билимларим имтиҳон жараёнида асқотди.

Кириш тест имтиҳонларида етарли балл тўплай олмаган ўқувчилар ўз истакларига кўра умумтаълим мактабларининг 10-синфиди ёки ўқувчилар қамраб олиш имкони мавжуд бошқа ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларида таълимни давом эттириши мумкин.

Аббор УМАРҚУЛОВ,
“Ma'rifat” мухбири

**Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан таълим
ТОЖИК тилида олиб бориладиган умумий ўрта таълим мактаблари учун 2017-2018 ўқув йилида
фойдаланишга тавсия этиладиган дарслик ва ўқув қўлланмалар рўйхати**

T/p	Дарслик ва ўқув қўлланмалар номи	Муаллифлар	Нашр этилган йили	Таъмин-ланиш тури
1-синф				
1	Алифбе (Алифбо)	С.Хўжакулов ва б.	2017	Бепул
2	Ёзув дафтари	Ж.Эшонкулов	2017	Бепул
3	Она тили (Забони модарӣ)	Т.Чориев	2017	Бепул
4	Ўқиш китоби (Китоби хониш)	З.Тоҳирӣён ва б.	2017	Бепул
5	Математика	М.Аҳмедов ва б.	2017	Бепул
6	Математика дафтари	М.Жумаев ва б.	2017	Бепул
7	Атрофимиздаги олам	М.Аҳмедова ва б.	2017	Бепул
8	Одобнома	О.Ҳасанбоева	2017	Бепул
9	Тасвирий санъат	Р.Ҳасанов	2017	Бепул
10	Музыка	Х.Нурматов ва б.	2017	Бепул
11	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2017	Бепул
12	Инглиз тили "Kids' English-1"	М.Ирискулов ва б.	2017	Бепул
13	Немис тили "Deutsch mit Spaß-1"	М.Дадаходжаева ва б.	2017	Бепул
14	Француз тили "Hirondelle-1"	С.Раҳмонов ва б.	2017	Бепул
15	Технология	И.Маннопова ва б.	2017	Бепул
2-синф				
1	Ўзбек тили	А.Рафиев ва б.	2016	Ижара
2	Она тили (Забони модарӣ)	Т.Чориев	2016	Ижара
3	Ўқиш китоби (Китоби хониш)	Ж.Эшонкулов	2016	Ижара
4	Русский язык	З.Абдураимова	2016	Ижара
5	Математика	Н.Абдурахмонова ва б.	2016	Ижара
6	Атрофимиздаги олам	П.Ғуломов ва б.	2016	Ижара
7	Одобнома	О.Ҳасанбоева ва б.	2016	Ижара
8	Музыка	Х.Нурматов ва б.	2016	Ижара
9	Тасвирий санъат	М.Исакова ва б.	2016	Ижара
10	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2016	Ижара
11	Инглиз тили "Kids' English-2"	С.Хан ва б.	2016	Бепул
12	Инглиз тили машқ дафтари "Activities book-2"	С.Хан ва б.	2017	Бепул
13	Немис тили "Deutsch mit Spaß-2"	М.Дадаходжаева ва б.	2016	Бепул
14	Немис тили машқ дафтари "Arbeitsheft-2"	М.Дадаходжаева ва б.	2017	Бепул
15	Француз тили "Hirondelle-2"	С.Раҳмонов ва б.	2016	Бепул
16	Француз тили машқ дафтари "Cahier d'exercices-2"	С.Раҳмонов ва б.	2017	Бепул
17	Меҳнат таълими	Х.Санакулов ва б.	2016	Ижара
3-синф				
1	Ўзбек тили	А.Рафиев ва б.	2016	Ижара
2	Она тили (Забони модарӣ)	Т.Чориев	2016	Ижара
3	Ўқиш китоби (Китоби хониш)	Ю.Азимов	2016	Ижара
4	Русский язык	Н.Сергеева ва б.	2016	Ижара
5	Математика	С.Бурханов ва б.	2016	Ижара
6	Табиатшунослик	А.Бахронов ва б.	2016	Ижара
7	Одобнома	М.Холикова ва б.	2016	Ижара
8	Тасвирий санъат	М.Исакова ва б.	2016	Ижара
9	Музыка	Х.Нурматов ва б.	2016	Ижара
10	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2016	Ижара
11	Инглиз тили "Kids' English-3"	С.Хан ва б.	2017	Бепул
12	Инглиз тили машқ дафтари "Activities book-3"	С.Хан ва б.	2017	Бепул
13	Немис тили "Deutsch mit Spaß-3"	М.Дадаходжаева ва б.	2017	Бепул
14	Немис тили машқ дафтари "Arbeitsheft-3"	М.Дадаходжаева ва б.	2017	Бепул
15	Француз тили "Hirondelle-3"	С.Раҳмонов ва б.	2017	Бепул
16	Француз тили машқ дафтари "Cahier d'exercices-3"	С.Раҳмонов ва б.	2017	Бепул
17	Меҳнат таълими	Х.Санакулов ва б.	2016	Ижара
4-синф				
1	Ўзбек тили	А.Рафиев ва б.	2017	Ижара
2	Она тили (Забони модарӣ)	Т.Чориев	2017	Ижара
3	Ўқиш китоби (Китоби хониш)	Ж.Эшонкулов	2017	Ижара
4	Русский язык	М.Каримова ва б.	2016	Ижара
5	Математика	Н.Бикбаева ва б.	2017	Ижара
6	Табиатшунослик	А.Бахронов ва б.	2017	Ижара
7	Одобнома	М.Холикова ва б.	2017	Ижара
8	Музыка	О.Иброҳимов ва б.	2017	Ижара
9	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2017	Ижара
10	Технология	И.Маннопова ва б.	2017	Ижара
11	Тасвирий санъат	А.Сулаймонов ва б.	2017	Ижара
12	Инглиз тили "Kids' English-4"	С.Хан ва б.	2016	Бепул
13	Инглиз тили машқ дафтари "Activities book-4"	С.Хан ва б.	2017	Бепул
14	Немис тили "Deutsch mit Spaß-4"	М.Дадаходжаева ва б.	2016	Бепул
15	Немис тили машқ дафтари "Arbeitsheft-4"	М.Дадаходжаева ва б.	2017	Бепул
16	Француз тили "Hirondelle-4"	С.Раҳмонов ва б.	2016	Бепул
17	Француз тили машқ дафтари "Cahier d'exercices-4"	С.Раҳмонов ва б.	2017	Бепул
5-синф				
1	Ўзбек тили	А.Рафиев ва б.	2015	Ижара
2	Тоҷик тили (Забони тоҷикӣ)	Т.Чориев	2015	Ижара
3	Адабиёт (Адабиёт)	Ю.Азимов ва б.	2015	Ижара
4	Русский язык	Ю.Мусурмонова	2016	Ижара
5	Инглиз тили "Fly High"	Л.Жўраев ва б.	2017	Бепул
6	Француз тили "Bonjour la France"	А.Носиров ва б.	2017	Бепул
7	Немис тили "Deutsch"	З.Қиёмова ва б.	2017	Бепул
8	Тарихдан ҳикоялар	У.Жўраев ва б.	2015	Ижара
9	Математика	Б.Хайдаров	2015	Ижара
10	Информатика	Д.Қамолитдинова	2016	Ижара
11	Ботаника	Ғ.Пратов ва б.	2015	Ижара
12	География (Табиий география бошланғич курси)	П.Ғуломов ва б.	2015	Ижара
13	Ватан туйғуси	К.Султонов ва б.	2015	Ижара
14	Музыка	А.Мансуров ва б.	2015	Ижара
15	Меҳнат таълими	Ш.Шарипов ва б.	2015	Ижара
16	Тасвирий санъат	Т.Қўзиёев ва б.	2015	Ижара
17	Жисмоний тарбия	Т.Усмонов ва б.	2015	Ижара
6-синф				
1	Ўзбек тили	Х.Муҳиддинова ва б.	2017	Ижара
2	Тоҷик тили (Забони тоҷикӣ)	М.Қабиров ва б.	2017	Ижара
3	Адабиёт (Адабиёт)	С.Саъдиев ва б.	2017	Ижара
4	Русский язык	Г.Ғасилова ва б.	2017	Ижара

T/p	Дарслик ва ўқув қўлланмалар номи	Муаллифлар	Нашр этилган йили	Таъмин-ланиш тури
5	Инглиз тили "Fly High English"	Л.Жўраев ва б.	2013	Бепул
6	Немис тили «Assalom, Deutsch!»	Н.Суханова ва б.	2013	Бепул
7	Француз тили «Voyage en France»	З.Абдушукурова ва б.	2013	Бепул
8	Тарих	А.Саъдуллаев ва б.	2017	Ижара
9	Математика	М.Мирзааҳмедов ва б.	2017	Ижара
10	Физика	Н.Турдиев	2017	Ижара
11	Биология (Ботаника)	Ғ.Пратов ва б.	2017	Ижара
12	География	А.Соатов ва б.	2017	Ижара
13	Ватан туйғуси	К.Султонов ва б.	2015	Ижара
14	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2017	Ижара
15	Музыка	С.Бегматов ва б.	2017	Ижара
16	Технология	Ш.Шарипов ва б.	2017	Ижара
17	Тасвирий санъат	Қ.Мираҳмедов ва б.	2017	Ижара
18	Жисмоний тарбия	Т.Усмонов ва б.	2015	Ижара
7-синф				
1	Ўзбек тили	Х.Муҳиддинова ва б.	2017	Ижара
2	Тоҷик тили (Забони тоҷикӣ)	А.Вохидов ва б.	2017	Ижара
3	Адабиёт (Адабиёт)	З.Тоҳирӣён ва б.	2017	Ижара
4	Русский язык	С.Исламбекова ва б.	2017	Ижара
5	Инглиз тили "Fly High English"	Л.Цой ва б.	2013	Бепул
6	Немис тили «Assalom, Deutsch!»	Н.Суханова ва б.	2013	Бепул
7	Француз тили «Bon voyage»	В.Бухин ва б.	2013	Бепул
8	Ўзбекистон тарихи	А.Мухаммаджонов ва б.	2017	Ижара
9	Жаҳон тарихи	Т.Салимов ва б.	2017	Ижара
10	Алгебра	Ш.Алимов ва б.	2017	Ижара
11	Геометрия	А.Аъзамов ва б.	2017	Ижара
12	Физика	П.Ҳабибуллаев ва б.	2017	Ижара
13	Кимё	И.Асқаров ва б.	2017	Ижара
14	Биология (Зоология)	О.Мавлонов	2017	Ижара
15	География	П.Ғуломов ва б.	2017	Ижара
16	Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари	М.Қаршибоев ва б.	2015	Ижара
17	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2017	Ижара
18	Технология	Ш.Шарипов ва б.	2017	Ижара
19	Музыка	О.Иброҳимов ва б.	2017	Ижара
20	Жисмоний тарбия	Т.Усмонов ва б.	2017	Ижара
8-синф				
1	Ўзбек тили	Х.Муҳиддинова ва б.	2014	Ижара
2	Тоҷик тили (Забони тоҷикӣ)	Т.Чориев ва б.	2014	Ижара
3	Адабиёт (Адабиёт)	А.Қамарзода ва б.	2014	Ижара
4	Русский язык	М.Рожнова ва б.	2014	Ижара
5	Инглиз тили «Fly High English»	Л.Жўраев ва б.	2014	Бепул
6	Немис тили «Assalom, Deutsch!»	Н.Суханова ва б.	2014	Бепул
7	Француз тили «Le nouveau voyage en France»	З.Абдушукурова ва б.	2014	Бепул
8	Ўзбекистон тарихи	Қ.Усмонов ва б.	2014	Ижара
9	Жаҳон тарихи	У.Жўраев ва б.	2014	Ижара
10	Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқ асослари	О.Каримова ва б.	2014	Ижара
11	Иқтисодий билим асослари	Э.Сариқов ва б.	2014	Ижара
12	Алгебра	Ш.Алимов ва б.	2014	Ижара
13	Геометрия	А.Раҳимжониев	2014	Ижара
14	Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари	Р.Қўчқор ва б.	2015	Ижара
15	Физика	П.Ҳабибуллаев ва б.	2014	Ижара
16	Кимё	И.Асқаров ва б.	2014	Ижара
17	Одам ва унинг саломатлиги	Б.Аминов ва б.	2014	Ижара
18	География	П.Мусаев ва б.	2014	Ижара
19	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2015	Ижара
20	Чизмачилик	И.Раҳмонов	2014	Ижара
21	Жисмоний тарбия	Т.Усмонов ва б.	2017	Ижара
9-синф				
1	Ўзбек тили	А.Рафиев ва б.	2014	Ижара
2	Тоҷик тили (Забони тоҷикӣ)	М.Қабиров ва б.	2014	Ижара
3	Адабиёт (Адабиёт)	Ж.Ҳамроев	2014	Ижара
4	Русский язык	Р.Усмонова ва б.	2014	Ижара
5	Инглиз тили «Fly High English»	Л.Жўраев ва б.	2014	Бепул
6	Немис тили «Deutsch»	М.Дадаходжаева ва б.	2014	Бепул
7	Француз тили «D'un Etat a l'autre»	С.Раҳмонов ва б.	2014	Бепул
8	Ўзбекистон тарихи	С.Тиллабоев ва б.	2014	Ижара
9	Жаҳон тарихи	М.Лафасов ва б.	2014	Ижара
10	Конституциявий ҳуқуқ асослари	В.Қостеқий ва б.	2014	Ижара
11	Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари	О.Мусурмонова ва б.	2015	Ижара
12	Иқтисодий билим асослари	Э.Сариқов ва б.	2014	Ижара
13	Алгебра	Ш.Алимов ва б.	2014	Ижара
14	Геометрия	Б.Хайдаров ва б.	2014	Ижара
15	Физика	П.Ҳабибуллаев ва б.	2014	Ижара
16	Кимё	И.Асқаров ва б.	2014	Ижара
17	Биология. Цитология ва генетика асослари	А.Зикириев ва б.	2014	Ижара
18	Жаҳон иқтисодий-иқтисомий географияси	А.Қаюмов ва б.	2014	Ижара
19	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2015	Ижара
20	Чизмачилик	И.Раҳмонов	2014	Ижара
10-синф				
1	Тоҷик тили (Забони тоҷикӣ)	Т.Чориев ва б.	2017	Ижара
2	Адабиёт (Адабиёт)	С.Саъдиев ва б.	2017	Ижара
3	Ўзбек тили	Х.Муҳиддинова ва б.	2017	Ижара
4	Русский язык	С.Исламбекова ва б.	2017	Ижара
5	Инглиз тили	Ф.Рашидова ва б.	2017	Ижара
6	Немис тили	С.Абдуллаева ва б.	2017	Ижара
7	Француз тили	З.Давронова ва б.	2017	Ижара
8	Ўзбекистон тарихи	Қ.Ражабов ва б.	2017	Ижара
9	Жаҳон тарихи	Ш.Эргашев ва б.	2017	Ижара
10	Дунё динлари тарихи	З.Исломов ва б.	2017	Ижара
11	Давлат ва ҳуқуқ асослари	Н.Исмоилова ва б.	2017	Ижара
12	Маънавият асослари	В.Қўчқоров ва б.	2017	Ижара
13	Математика (алгебра анализ асослари, геометрия)	Ш.Исмаилов ва б.	2017	Ижара
14	Информатика ва ҳаёт технологиялари	Н.Тойлоков ва б.	2017	Ижара
15	Физика	Н.Турдиев ва б.	2017	Ижара
16	Органик кимё	С.Машарипов ва б.	2017	Ижара
17	Биология	А.Ғофуров ва б.	2017	Ижара
18	География	Ш.Шарипов ва б.	2017	Ижара
19	Чақирувга қадар бошланғич тайёргарлик	Ш.Ўбайдуллаев ва б.	2017	Ижара

2017-yil 16-avgust, № 65 (9026)

Мамлакатимизда мустақиллик йилларида илм-фани тараққий эттириш, инновацион лойиҳалар ва технологияларни ривожлантириш асосида маҳаллий доривор ўсимликлар, табиий хомашё асосида янги дори воситалари ва биологик фаол қўшимчаларни ишлаб чиқаришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Айни кунда 146 та фармацевтика корхонаси томонидан 2 минг турдан ортиқ дори воситалари ишлаб чиқарилмоқда. Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг 2016 йил 31 октябрдаги "Аҳолини дори-дармон воситалари ва тиббиёт буюмлари билан таъминлашни янада яхшилашга доир чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори мамлакатимиз фармацевтика саноатини ривожлантиришда муҳим қадам бўлди. Яқинда Президентимиз томонидан "Аҳолини дори воситалари ва тиббиёт буюмлари билан таъминлаш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорнинг қабул қилиниши эса соҳадаги ислохот ва янгиланишларни янада жадаллаштиришда фойда юксак аҳамиятга эга.

Президентимизнинг шу йил 3 майдаги "Нукус-фарм", "Зомин-фарм", "Косонсой-фарм", "Сирдарё-фарм", "Бойсун-фарм", "Бўстонлик-фарм" ва "Паркент-фарм" эркин иқтисодий зоналарини ташкил этиш тўғрисида"ги фармонининг қабул қилиниши юртимизда фармацевтика соҳасини ривожлантириш, дори-дармон воситалари ҳамда тиббиёт буюмлари ишлаб чиқарувчиларини қўллаб-қувватлаш, маҳаллий бозорни ўзимизда ишлаб чиқарилган юқори сифатли препаратлар билан таъминлашга хизмат қилади. Мазкур фармонга биноан ушбу ҳудудларда ташкил этиладиган корхоналарнинг қатор солиқ ва бошқа тўловлардан озод этилиши ҳамда баъзи божхона имтиёзларига эга бўлиши миллий фармацевтика саноатини тараққий эттириш имконини беради.

Тошкент фармацевтика институтида ёшларга таълим-тарбия бериш билан бир қаторда, фармацевтика маҳсулотларини маҳаллийлаштиришни кенгайтириш, аҳолига сифатли ва арзон дори-дармон воситаларини етказиб беришга доир илмий изланишлар олиб борилмоқда. Энг муҳими, ёш олимлар ҳам бу илмий тадқиқотларга кенг жалб этилган. Институтда олтингурут капсулалари, каттик сочилувчан наноўлчамли йоднинг в-циклодекстрилни комплексини олиш технологияси, гериатрия амалиётида қўлланиладиган гипополидемик восита — пирацин таблеткаси, яллиғланиш ва гижжа инвазиясига қарши мэкритин дори воситаси каби инновацион ишланмалар яратилиб, соғлиқни сақлаш тизимига кенг жорий этилаётир. Жумладан, 2016 йили 4 та амалий ва 1 та инновацион лойиҳани амалга ошириш учун давлат грантлари доирасида 434163000 сўмлик илмий-тадқиқот ишлари олиб борилган.

— Институтимизда илмий салоҳият 59 фойизни ташкил этади, — дейди ўқув ишлари бўйича проректор Сарвар Алиев. — Юқори илмий салоҳиятдан унумли фойдаланиб, маҳаллий доривор ўсимликлар ва короринацион бирикмалар асосида оригинал дори воситалари яратиш ва тиббиёт амалиётига татбиқ этиш, амалиётга жорий этилган генерик дори воситаларининг янги такомиллашган технологияларини ишлаб чиқиш, Ўзбекистонда қайд этилган дори воситалари ва тиббий буюмларнинг маркетинг ва фармакоиктисодий таҳлилини юритиш каби асосий йўналишларда илмий ишлар олиб борилмоқда. Таълим, фан ва ишлаб чиқариш инновацион корпоратив ҳамкорлиги йўлга қўйилган. Жумладан, инновацион гуруҳлар томонидан замонавий корхоналар ва уларда мавжуд илмий-технологик муаммоларнинг ягона базасини шакллантириш бўйича кафедраларда муайян ишлар олиб борилмоқда. Жорий ўқув йилида институт профессор-ўқитувчилари "Remedy group", "Nobel pharmsanoat", "ATM Фарм", "Amik pharml", "Shayana pharml", "Galenika", "Pharmed", "Novopharma plus", "Dentafill plyus", "Quramax Medical", "Ekooplast systems", "Radiks" ва бошқа бир қанча маҳаллий ишлаб чиқариш корхоналари билан тузилган ҳўжалик шартномалари асосида дори воситаларини стандартлаш устида изланишлар олиб боришмоқда.

Юртимиз доривор гиёҳларга ниҳоятда бой. Институтда улар асосида яратилган ва тиббиётда қўлланилаётган фитопрепаратлар ҳам кўп. Масалан, "Дори-дармон" АК тизимидаги корхоналарда ер ноки туганга асосида умумий қувват берувчи "Гликоинувит" ҳабдори, валериана илдизи ва илдиз пояси, қалампир, яллиз барги ва лимонўт ер устки қисми қуруқ экстрактлари асосида тинчлантирувчи восита — «НЕО-СЕД» таблеткаси, майдагулли тоғрайхон

Vatanimiz mustaqilligining 26 yilligi oldidan

си ҳам қутилган самарани берди. Шу пайтгача жигар ва ўт йўллари касалликларини даволловчи артишок асосидаги "Хофитол", "Гербион", "Цинарикс" каби препаратлар асосан Европа давлатларида ишлаб чиқарилаётган, нархи ҳам баян эди. Айни пайтда мазкур ўсимлик Ўзбекистон шароитида илмий-тадқиқот участкаларида етиштирилмоқда. Албатта, препаратни олиш технологияси осонлик билан яратилмади. Минг битта элакдан ўтиб, ўзининг малҳамлик хусусиятларини намоеён этган ўсимликдан эндиликда қуюқ ва суюқ препаратлар олиш мумкин. Юртимизда яратилган дори олишининг бу каби янги технологиялари аҳолини сифатли ва арзон дори-дармон воситалари билан таъминлашга катта ёрдам беради.

Дорилар органик, яъни табиий хомашёдан олиниши ниҳоятда муҳим. Қолаверса, доривор ўсимликларнинг ўзаро таъсирлашиш эҳтимоли мав-

валидацияси амалга оширилди. Капсулаларнинг сақланиш мuddати тезлаштирилган эскертириш усули билан аниқланди.

Фармацевтика фанлари доктори, профессор Зарифа Назарова маҳаллий хомашёлардан яллиғланиш, аллергия, диабетга қарши, регенератив хусусиятга эга аппликацион фитодерматологик дори турлари технологиясини ишлаб чиқиш бўйича лойиҳага раҳбарлик қилди.

— Лойиҳа доирасида турли аллергия-гидерматозлар, тери яллиғланиши ҳамда оёқ қафти диабетик яллиғланиши синдроми комплекс даволаш ва олдини олиш учун аллергия ва диабетга қарши, регенератив хусусиятга эга доривор йиғмаларни стандартлаш ва сифатини баҳолаш бўйича илмий изланишлар амалга оширилди, — дейди олима. — Жумладан, таркибида газанда, зубтурум, балх тути барглари, бўйимардон, иттиканак, қирқбўғин, ханделия, андиз, сачратки илдизлари, эман дарахти пўстлоғи ва бошқалардан турли нисбатда тузилган йиғмаларнинг сон кўрсаткичлари ва сифати баҳоланди. Ушбу ўсимликлар таркибидаги биофаол моддаларнинг миқдорий таҳлили ўтказилди. Турли аллергия-гидерматозлар, тери яллиғланиши ҳамда оёқ қафти диабетик яллиғланиши синдроми комплекс даволаш ва олдини олиш учун олинган суртма, олеогель, крем, паста, сепма ва қуруқ суртма ҳамда фитопленкаларни стандартлаш ва сифатини баҳолаш усулларини ишлаб чиқиш бўйича тажрибалар ўтказилмоқда.

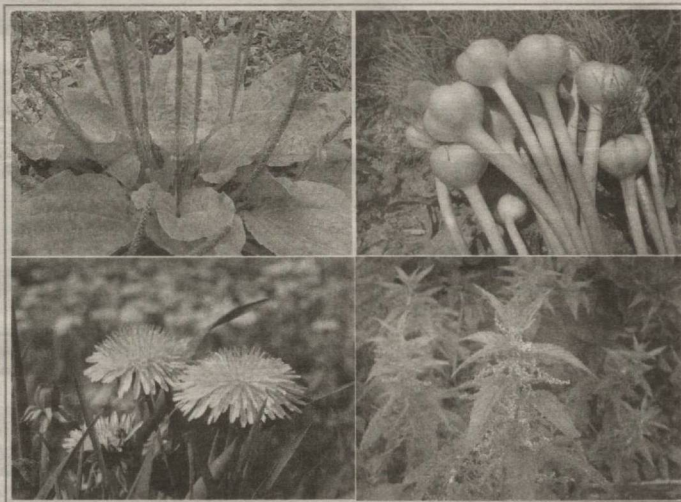
— Ўзбекистонда ўсадиган маҳаллий доривор ўсимликлар асосида янги ўт ҳайдовчи дори воситасини яратиш, "Маҳаллий хомашёларни қўллаб-антитромбоген юмшоқ дори шакллари-нинг технологиясини ишлаб чиқиш" каби лойиҳаларнинг ҳар бири тўғрисида ҳам ана шундай муфассал гапириш мумкин. Энг муҳими, дорилар юртимизда кўкарадиган мойчечак, ошпиёз, саримсоқпиёз, сохта каштан сингари ўсимликлардан тайёрланмоқда.

— Мустаҳкам ҳамкорлик дорилар технологияси ва фармацевтика ишини ташкил этиш, фармацевтик кимё ва фармакогнозия, фармакология ва клиник фармакология йўналишларида олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлашда аҳамиятли ўрин тутди, — дейди институтнинг илмий бўлими бошлиғи Нодира Фармонова. — Инновацион корпоратив ҳамкорлик доирасида "Сорбтех" МЧЖ билан спэкгарин препаратини ишлаб чиқаришни ўзлаштириш, "Ўзимёфарм" ОАЖ билан ўсимлик ажратмалари асосида яллиғланишга қарши, тинчлантирувчи дори воситаларини ишлаб чиқиш, Вирусология илмий-тадқиқот институти билан вирусли гепатит касаллигида қўлланилаётган дори воситалари бўйича изланишлар олиб борилапти. Россия, Қозоғистон, Буюк Британия, Польша, Жанубий Корея, Ҳиндистон сингари давлатларнинг олий таълим муассасалари билан ҳам ўқув ва илмий жараёнда тажриба алмашилади.

Иқтисодий талабаларни мақсадли йўналтирилган дастур асосида ўқитиш, илмий ишларга жалб қилиш, илмий салоҳиятини оширишга алоҳида эътибор қаратиляпти. Бунинг натижасида талабалар давлат стипендияларига сазовор бўлмоқда. Турли танловларда ғолиб бўлиб, халқаро илмий-амалий анжуманларда фаол иштирок этмоқда. Сўнгги уч йилда институтда химоя қилинган магистрик диссертацияларининг 70 фойздан зиёди илмий-тадқиқот ва ишлаб чиқариш корхоналари билан ҳамкорликда амалга оширилгани институтда таълим, фан ва ишлаб чиқариш интеграцияси изчил йўлга қўйилганини кўрсатади.

Санобар ЖУМАНОВА,
"Ma'rifat" мухбири

Ҳар гиёҳнинг сеҳри бор

суюқ экстракти, калий бромид, қанд шарбати асосида балғам кўчирувчи "Пертусин-Д" сиропи ишлаб чиқарилаётир.

Ҳар бир дори тақорланмас яратилиш тарихига эга. Масалан, антибиотиклар, бриллиант кўки спиртли эритмасининг кашф этилиши узок мuddатли изланишлар ва арзимас тасодиф туфайлидир. Институтда кобаспарин препарати ҳам ноодатий йўл билан олинди. Бунда реакция сувли муҳитда бироз иситиш йўли билан ўтказилди. Инозин эритмасига аспарагинат кобальт (II) эритмаси қўшилди ва 20—25 мл сувда яхшилаб аралаштирилди, учдан бир қисми қолгунча буғлатилди. Ацетон ва эфир билан ишлов берилди, ҳавода қури-тилди. Кобальт, азот ва сув микдорини таҳлил қилиш, спектрокопик ва дериватографик изланишлар орқали кимёвий бирикма олинганга ишонч ҳосил қилинди. Дори шакли(инъекция учун эритма)нинг турғунлиги табиий шароитда ва тезлаштирилган усулларда аниқланди.

Биология фанлари доктори Рустам Тўлаганов раҳбарлигида олиб борилган "Ўзбекистонда етиштирилаётган тиканли артишок хомашёси асосида гепатопротектор ва ўт ҳайдовчи таъсирга эга бўлган янги дори препаратларини олиш технологиясини ишлаб чиқиш ва стандартлаш" лойиҳа-

жудлиги фармацевт-мутахассислардан эҳтиёткорликни талаб этади. Зеро, буюк аҳдодимиз Абу Али ибн Сино айтади:

**Дориларни берсанг,
агар танҳо ичир,
То кўринсин дори-дармон
бирла таъсир.**

Яна дейди:
**Кўрсанг агар дори
зарар қилганини,
Дард мижози билгил
тўғри келганини.
Дардни олиб келган
сабаб борлик учун,
Зидди билан даволаш
кўп фойда бутун.**

Фармацевтик тадқиқотлар тиббиётдаги каби индивидуал ёндашувга кўра тавсия беришни, дорини яратгандан кейин уни синчиклаб тажриба-синовдан ўтказишни талаб этади. Фармацевтик маҳсулотлар сифатини таъминлашда хомашё, маҳсулот ва ярим тайёр маҳсулотларнинг таҳлилий назорати муҳим ўрин тутди. Таҳлил усуллари препаратларни яратиш ва таҳлил қилиш, ишлаб чиқариш технологиясини яратиш босқичларида, шунингдек, серияли тарзда ишлаб чиқаришда кенг қўлланилади. Масалан, институтда яратилган «Цинарон БИО» 450 мг капсулаларида оксидолчин кислоталари йиғиндиси микдорий таҳлил усулининг

Архитектура: тарих ва бугун

Меъморчиликка кишилик жамиятининг илк даврларида тамал тоши қўйилган. Бунёдкорлик инсоният ҳаётида муҳим аҳамият касб этиб, ҳали ҳануз ўз аҳамиятини йўқотмаган. Келинг, тарихга назар ташлаймиз. Ибтидоий одамлар табиат ҳодисаларидан ўзларини муҳофаза қилиш мақсадида бошпаналар ва чойлар қуришган. Неолит даврида инсонлар ўтроқ турмуш тарзига ўтиши натижасида доимий тураржойлар қурила бошлади. Қадимги Хоразмда топилган овчиларнинг чойласимон тураржойлари Марказий Осиё ҳудудидида ҳам бу каби қабила уйлари қурилганидан далолат беради. Бундан уч ярим минг йил муқаддам Сурхондарёнинг ҳозирги Шеродой тумани ҳудудидан унча узоқ бўлмаган жойда пайдо бўлган қадимий манзилгоҳларни олимлар кўздан кечириб, шаҳарнинг илк аломатларига гувоҳ бўлишди. Яъни, қаср, баланд арк, оддий аҳоли уйлари ва ибодатхоналар аниқланди.

Архитектура қулдорлик жамиятида тез тараққий этди ва айна шу даврда Миср, Месопотамия ва Хитой каби давлатларда бутун дунё хайратига сазовор бўлган мўъжизавий обидалар қад ростлади. Мисрдаги энг йирик ёдгорлик ҳисобланган Гиза эҳромлар комплекси Хеопс, Хефрен ва Микериндан иборат бўлиб уларнинг ичида энг каттаси ҳисобланган Хеопсининг баландлиги 147 метр. Техника ривожланмаган даврларда бу каби иншоотлар барпо этилиши ҳозиргача бутун дунё олимларию кенг омманинг хайратига сабаб бўлмоқда. Катта қушга боғланган арконларни ушлаб турган бир неча одамлар тасвири пирамидалар қурилиши ҳақидаги янги назарияга илҳом берди. Калифорниялик муҳандис ушбу белгини кўздан кечириб, қуш ердан оғир блокни кўтариш учун лифт вазифасини бажарган бўлиши мумкин, деган тахминини илгари сурди. Гизадаги асосий 3 та пирамида энг машҳурлари бўлиб, аслида ҳудудда 140 га яқин шундай иншоотлар топилган. Уларнинг қурилишига жалб этилган ишчилар сони тахминан 100 мингга яқин бўлиши мумкин. XII асрга келиб ушбу пирамидаларни йиқитишга уринишлар бўлган, аммо ҳеч ким бунинг уддасидан чиқа олмагани тарихий манбаларда келтирилган. Пирамида ғаройиботлари жуда кўп ва шулардан бири ташқари жуда иссиқ бўлишига қарамай ички ҳаво ҳарорати барқарор равишда 20 даражани ташкил этишди. Пирамидалар бугунгача яхши сақланиб қолганининг сабабларидан бири ноёб оҳақ иштатилишидир ва у қандай тайёрлангани ҳануз силригича қалимоқда. Минглаб тарихий ёдгорликлар йўқ бўлиб кетаяётган бир даврда тўрт минг йил давомида ўзгаришсиз турган Миср пирамидалари архитектуранинг мўъжизаси ва ҳали ҳануз силрини ошкор қилмаган жумбоғидир.

Қадимги Рим архитектураси ҳам жозибаси ва назарий жиҳатдан асосланганлиги билан машҳур. Рим меъморини Витрувийнинг эрамиздан олдинги I асрларда ёзилган "Архитектура ҳақида 10 китоб" асари

бизгача етиб келган меъморчилик тўғрисидаги илк манбалардан биридир. Витрувий ифодалаб берган "триада" ёки учлик қондаси бугунги кунда ҳам ўз аҳамиятини сақлаб қолди ва у меъморчиликда 3 та элемент, яъни, қурилатган ҳар қандай иморат фойдали, мустаҳкам ва гўзал бўлиши кераклигини таъкидлайди.

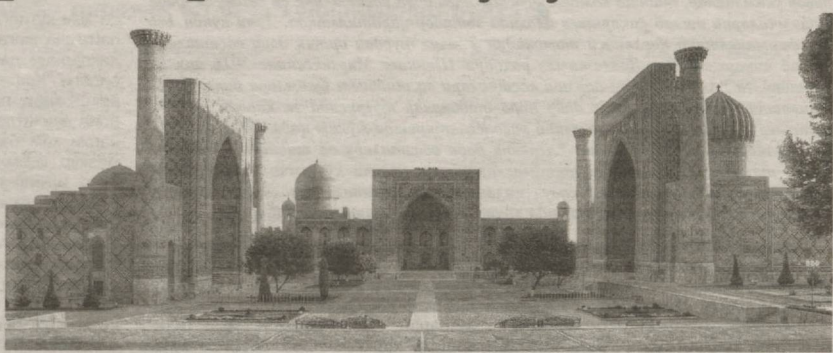
Қадимги рус архитектураси ҳақида гап кетганда дастлаб рус шаҳарлари, тураржой-

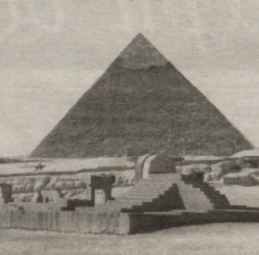
лар, князлар иморатлари ёғочдан қурилганини таъкидлаш лозим. Қўринадики, ёғоч қадимги рус архитектураси учун асосий қурилиш материал бўлган.

Буюк бобокалонимиз Амир Темур "Кимки бизнинг қучқудратимизга шубҳа қилса, биз қурдирган биноларга боксин" дея нафақат Ватанимиз, балки дунёнинг кўплаб жойларида гўзал архитектура намуналарига асос солган. Темурийлар даврида архитектура соҳасида мисли қўрилмаган ютуқлар қўлга киритилди. Маҳобатли меъморчиликда пишиқ гишт, мрамар ва бошқа қимматбаҳо тошлардан фойдаланилган.

Самарқанд! Қўхна шаҳар! Не-не буюкларга, уларнинг бунёдкорликларига гувоҳ бўлган юрт. Қанчадан-қанча душманлар юрагида ҳасад ўтини ёққан, аммо мардондор фарзандлари ҳимоясида гуллаб-яшнаган маскан. Самарқандда-

ги Регистон меъморий мажмуаси ўзида Улугбек, Тиллақори ва Шердор мадрасаларини мужассам этган. 2001 йили бу уч мадраса ЮНЕСКОнинг бутун жаҳон маданий мероси рўйхатига киритилган. Амир Темур даврида Регистон Самарқанднинг марказига айлантирилган бўлса, Мирзо Улугбек даврида майдон бунданда муҳим аҳамият касб этди. Регистон ўша даврларда маданий тадбирлар ўтказиладиган маърифат маркази

бўлган. Ушбу аънана бугунги кунда ҳам ўз аҳамиятини йўқотмаган ва бунга мисол тариқасида 1997 йилдан бери ўтказилиб келинаётган "Шарқ тароналари" халқаро мусиқа фестивалини келтириш мумкин.

Заҳириддин Муҳаммад Бобур даврида Хиндистонда гўмбазли бинолар ва баланд миноралар кенг тарқалиб, ҳудудда масжид ва мадрасалар қурилиши авж олди. 250 йил давом этган Бобурийлар ҳукмронлиги даврида Агра шаҳрида сайёрамизнинг энг гўзал иморати дея таъриф этилган афсонавий Тож Маҳал мақбараси қурилди. Тож Маҳал 3 қават ва 5 гўмбазли иншоот бўлиб, унинг умумий баландлиги 74 метрни ташкил этади ва бино атрофида фавворалар мавжуд бўлган улкан боғ бор. Ушбу иморат гўё табиат билан тиллашгандай ой чиққан ва қуёш уфқдан бош кўтарган, гўзаллигини янада ошади, деворларининг турфа рангларида намоён бўлиши киши ҳаёлотига эртаклардаги қасрларни жонлантиради. Тож Маҳал Бобурийлар меъморчилигининг ноёб дурдонаси бўлиб, 1983 йилда ЮНЕСКОнинг бутунжаҳон маданий мероси рўйхатига киритилган.

Архитектура мўъжизалари ҳақида сўз юритар эканмиз, бутун Европа рамзига айланган Эйфел минораси ҳақида тўхталмасликнинг иложи йўқ. Ушбу минора қурилатганда 100 йилдан ошқ вақт туршини ҳатто лойиҳа муаллифи муҳандис Гюстав Эйфелнинг

ўзи ҳам қутмаган бўлса керак. Чунки бутунжаҳон кўргазмаси учун қурилган ушбу экспонат 20 йил давомида сақланиши кўзда тутилган эди. Дастлаб у Франциянинг етакчи санъаткорлари ва меъморлари томонидан кескин танқидга учради. Бироқ ушбу минора Франция тимсоли ва дунёдаги энг машҳур иморатлардан бири бўлиб қолди. Баландлиги 324 метр, оғирлиги 9441 тоннали минора техника тараққий этишига қарамай, ҳар 7 йилда оддий мўйқалам ёрдамида бўяб чиқиладди. Бугунги кунда Эйфел минорасининг кўплаб кичик нусхалари Лас-Вегас, Гуанчжоу, Варна каби шаҳарларда ҳам қурилган.

Бундан икки йил муқаддам бир гуруҳ ўзбекистонлик ёшлар Парижга саёҳат қилиш бахтига мушарраф бўлди. Парижнинг турли бурчакларидан кўриниб турувчи Эйфел минораси қаршисига келиб, инсоният томонидан яратилган бу иншоот ҳақиқий мўъжиза эканлигига амин бўлди. Демак, архитектура санъат сифатида ҳам инсон маънавиятини шакллантиришига ҳисса қўйлади. Сабаби, бинолар шунчаки лойиҳалаштирилмайди ёки шунчаки қурилмайди. Бунёдкорлик замирида меъморнинг беқиёс тафаккури, диди ва маҳорати ётади.

Мамлакатимиз ҳудудида тарихий ва замонавий архитектура намуналари кўп ва биз улар билан ҳамиша фахрланамиз. Хусусан, Абу Али ибн Сино бобомизнинг илмий рисолаларида ҳам Шарқ меъморчилиги ҳақида маълумотлар учрайди. Уларда биноларнинг қарерда жойлашуви, қараб, об-ҳаво инжиқликларини инобатга олган ҳолда тураржойлар қурилиши кераклиги таъкидлаб ўтилган. Самарқанд, Бухоро, Хива шаҳарларида борган инсонлар осмонулар иморатлар ва нақшинкор биноларга тикилганда беихтиёр меъморларнинг маҳоратига тасанно айтади.

Мамлакатимизнинг Биринчи Президенти Ислам Каримов ташаббуси билан қурилган пойтахтимиздаги "Бунёдкор" стадиони ҳам замонавий архитектуранинг гўзал намунасидир. ФИФА президенти Йозеф Блаттер стадионга ташрифи мобайнида жаҳон стандартларига тўлиқ жавоб бера оладиган бу каби иншоотнинг қурилиши юртимизда спортга, айниқса, футболга қаратилган юксак эътибор натижаси

он чимлари киши ва ёғзи мавсумларга мўлжалланган. Ёмғир ва қорли об-ҳавода иситкич мосламалари мавжуд бўлиб, қаҳратон киш кунлари ҳам ҳавони 12 даражада сақлаш имкониятини беради.

Тошкент телеминораси ҳам диққатга сазовор замонавий меъморчилик намунасидир. Телеминорага Швейцарияда ишлаб чиқарилган учта "Шиндлер" лифти ўрнатилган бўлиб, уларнинг тезлиги соғинада 4,8 метрни ташкил қилади.

Республикаимиз мустақилликка эришганидан сўнг бошқа соҳаларда бўлгани каби архитектура соҳасида ҳам катта ўзгаришлар рўй берди. 1995 йили "Архитектура ва шаҳарсозлик тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг қонуни қабул қилинди. Ушбу қонун ижроси доирасида кўплаб тарихий обидалар реконструкция қилинди, шаҳарлар ободонлаштирилиб, замонавий бинолар барпо этилди, чекка қишлоқ ва туманлар қиёфаси тубдан ўзгарди. Муҳташам театр ва музейлар, Симпозиумлар саройи ва Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси, "Ўзбекистон" халқаро анжуманлар саройи, Ёшлар ижод саройи каби иншоотлар замонавий архитектуранинг гўзал намуналаридир.

Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 1 майдаги "Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармони архитектура соҳасини такомиллаштиришга хизмат қилмоқда. Буюк Британиядаги нуфузли "Экономист" журнали пойтахтимизни яшаш учун энг қулай 140 шаҳар орасида 58-ўринга лойиқ топгани ҳам бежиз эмас.

Одамзот ҳамиша тураржойга эҳтиёж сезади ва шунинг учун ҳам архитектура соҳаси ривожланиб бораверади. Меъморчилик санъати ҳар қачон даврада ўз долзарблигини йўқотмаган. Қўхна замин узра асрлар билан баҳс болашгандек қад ростлаб турган минглаб, миллионлаб иморатлар бизга ўтмишдан сўзлаганидек, замонавий архитектура намуналари ҳам кун келиб келажак ва бугун ўртасида кўприк вазифасини ўтайди. Шундай экан уларни кўз қорачиғидек асраш ва соҳада улкан янгиликлар яратиш бизнинг асосий вазифамиз.

Шаҳноза ТУРДИЕВА,
Тошкент архитектура-қурилиш институти талабаси

2017-yil 16-avgust, № 65 (9026)

БРИТАНИЯДА ЗОМБИ-ВИРУС АНИҚЛАНДИ

Британияда қуёш нурларига талпиниб, нобуд бўлган капалак куртлари бакуловирус эпидемиясини келтириб чиқаргани аниқланди. Ўша заҳоти нобуд бўлган ҳашоратнинг танаси бошқа бўғимоққилар заҳарланишига таъсир этган.

«The Telegraph» нашри хабар қилишича, ипак куртларининг жонсиз танасини «Wildlife Trust» ташкилоти капалакшуноси Крис Миллер суратга олди. Аввалига кичик дарахт шоҳида ҳаракатсиз осилиб турган капалак куртларини кўриб қолган Крис сал ўтиб, бошқа ўсимликлардан ҳашоратларнинг тери парчаларини ҳам топади.

Капалак куртнинг бу тури қушлардан ҳимояланиш учун ўсимликлар соясига яшириниб, жон сақлашга ва кўпайишга кўниккан. Бироқ бакуловирус туфайли бошқа ҳашоратлар ўз ҳаёт тарзини, шароитини ўзгартиришга ва очик жойга ўрмалаб чиқишга мажбур бўлмоқда. Миллернинг таъкидлашича, бу ҳолат худди зомбилар ҳақидаги кўрқинчли фильмларни ёдга солади.

Инфекция ҳашоратларнинг ичиди ва устки юпка қопламасида секин-аста эрийди. У ҳатто кучсиз таъсир кўрсатган тақдирда ҳам тери ёрилиши ва янги вируслар билан тўлган суюқлик ажралишига олиб келиши мумкин.

ШИМПАНЗЕДА АЛЬЦГЕЙМЕР БЕЛГИЛАРИ КУЗАТИЛДИ

АҚШнинг Охайо штатидаги Шимоли-шарқий тиббиёт университети олимларининг фикрича, Альцгеймер касаллигига хос амилоид тошмалари кекса шимпанзе миёсидида ҳам ҳосил бўлиши мумкин. Бу пайтда маймуннинг когнитив қобилияти қай даражада ёмонлашганини аниқлаш мушкул.

«Neurobiology of Aging» журналичада эълон қилинган мақолада ёзилишича, Альцгеймер касаллигидида инсоннинг миёя тўқималари катта миқдорда бета-амилоид оқсил молекулалари ҳосил қилади. Тахминларга кўра, организмда амилоид тошмалари айнан шу касаллик сабаб намоён бўлади. Бу тошмалар бири-бири билан аралашиб кетган тов-оқсиллардаги ўзгаришларни юзага келтиради.

Олимлар 37–62 ёшли 20 та шимпанзе (бу турдаги маймунлар ўртача 50 йил умр кўради) миёсини ўрганиб чиқди. Маймунларнинг айниқса неокортекс (юқори асаб функциясига жавоб беради) ва гиппокамплари (ҳиссий ва хотира шаклланишида иштирок этади) чуқур ўрганилди. Мутахассислар 12 та маймун миёсидида бета-амилоид тошмалари ва чигал тов-оқсилларини аниқлади. Аҳамиятлиси, тадқиқот жараёнида кекса шимпанзеларнинг асаб тўқималарида тошмалар миқдори янада кўпроқ бўлиши кузатилган.

Бироқ тадқиқотчилар шимпанзелар миёсидидаги бузилишнинг асл сабабини аниқлай олмади. Уларнинг фикрича, Альцгеймер касаллигини аномаль оқсиллар эмас, балки унинг ўхшаш ҳаёт шартлолари юзага келтиради. Кейинги тадқиқот ишлари ақлий заифликка мойил инсонлар ва маймунлар ўртасидида фарқни аниқлашга қаратилади.

«IPHONE» ФИЛОФЛАРИ ЗАВОДГА ҚАЙТАРИЛМОҚДА

«MixBin Electronics» компанияси iPhone 6, 6s ва 7 русумидаги телефон аппаратлари учун мўлжалланган 260 мингдан ортиқ филофларни бозорлардан қайтариб олди.

«Лента»да келтирилишича, бундай қопламалар фойдаланувчиларда кимёвий куйиш, қавариш ва тери шикастланиши ҳолатларига олиб келмоқда. Компания интернет блогда хабар берилишича, аксессуарлар «Victoria's Secret», «Tory Burch», «Nordstrom Rack» ва бошқа дўконларда сотувга қўйилганди.

Ишлаб чиқарувчилар дунё бўйлаб филофдан қувишга оид 24 ҳолат қайд этилганини тасдиқлади. Айниқса, жабрланувчилардан бирининг филоф туфайли оёқлари, юзи, қўллари, бўйни ва танасининг юқори соҳалари жароҳат олган, вазият жиддий тус олди. Маълум бўлишича, филофга ишлатилган материал таркибидидаги ялтироқ суюқлик куйдириш хусусиятига эга.

Шу боис компания масъуллари аппаратдан фойдаланувчилар хавфсизлигини таъминлаш мақсадида барча мақбул филофлар рўйхатини эълон қилди ҳамда яроқсизларини бутунлай савдодан қайтариб оладиган бўлди.

НИАГАРА НЕГА ҚОРАЙИБ ҚОЛДИ?

Сайёҳлар гуруҳи Ниагара дарёси соҳиллари бўйлаб қорамтир сув оқаётганини видеотасвирга туширди. Уларнинг айтишича, Ниагара шаршараси бадбўй қора кўрпага айланиб борапти, деб ёзилади «Associated Press» нашрида.

Мазкур воқеликка доир ролик ижтимоий тармоқларда оммалашиб кетгач, АҚШ табиатни муҳофаза қилиш давлат департаменти ушбу ҳудуддаги муаммо юзасидан муносабат билдирди.

Гап шундаки, маъмурий бошқарма раҳбарлари юзага келган вазиятда сувни филтрламай дарёга оқизиб юбораётган сув тозалаш заводи ишчи-ҳодимларини айбламोकда. Нима бўлганда ҳам шуниси аниқки, сувда катта миқдорда қаттиқ зарралар ва угле-родли қолдиқлар тўпланиб, инсон ва табиатга катта миқдорда зарар етказмоқда.

ВАРВАРЛАР ДАФН ЭТГАН ЎЗГА САЙЁРАЛИК БОЛА

Россиялик археологлар гуруҳи қазиш ишлари жараёнида Қизовул ҳудудидан ўзга сайёрадан келган «меҳмон» — бола (ерликлар ўлчовига кўра)нинг чўзинчоқ калла суягини топгани ҳақидаги хабар «Археология» фонди расмий сайтида эълон қилинди.

Мутахассислар ушбу топилма милоддан аввалги II асрга тегишли бўлиб, варварлар аъналарига мувофиқ дафн қилинганини таъкидлашмоқда.

Антропологлар танани ўрганиш давомида боланинг бош қисмидаги ликилдоғи тўлиқ ривожланмай қолганини аниқлади. Шунга кўра, гўдак ҳали ёшига тўлмай вафот этган деб тахмин қилинмоқда. Унинг ёнидан ўйиб ишланган сопол идиш, кичик мунчоқлар, кўзгу ва ўнг қўлига тақилган рух қотишмасидан ишланган билагузук топилган.

Тадқиқотчиларнинг таъкидлашича, чақалоқ бош суяги туғилиши биланок деформацияга учраган. Суяклар топилган жойда милоддан аввалги I асрдан милодий III асргача бўлган даврга тегишли бўлган қабрларни учратиш мумкин. Шунингдек, Боспор қироллиги зодагон ва ҳарбийларининг тош мақбаралари ҳам шу даврга тегишли.

Ирода ТОШМАТОВА ва Зарина АЛИМОВА тайёрлади.

Бойлигимизни ўзимиз асрайлик!

Хадемай юртимизга куз фасли кириб келади. Олтин фасл дея таърифланадиган бу мавсумда дарахлар барги ерга тўкилиб, боғу хиёбонларни ҳазонрезги қоплайди. Айрим одамлар бу ҳазонларни супуриб-сидириб, махсус чиқиндиҳоналарга олиб бориб ташлашга эриниб, ёқиб юборишни афзал билади. Бу эса атроф-муҳитга, инсонлар соғлиғига зарар етказиши.

Ёнгин хавфсизлиги хизмати ҳодимлари ана шундай ҳолатларнинг олдини олиш мақсадида аҳоли орасида тушунтириш-тарғибот ишларини олиб боришади.

Ақсарият ҳолларда ёнгинлар айнан аҳоли тураржойларида, кўп қаватли биноларда содир этилаётганини кузатиш мумкин. Кундалик турмушимизда содир бўлаётган шу каби ёнгинларни таҳлил қилиб чиқадиган бўлсак, бундай офатлар бе-

парволик, ёнгин хавфсизлиги қоидаларига риоя этмаслик ёки унга беписанд назарда бўлиш оқибатида юзага келаётганига амин бўламиз. Шунингдек, ақсариятимиз куз мавсумида кўчаларда тўпланиб қолган чиқинди уюмининг тутуни атрофга зиён етказётганига бепарво бўламиз. Чиқиндилар остидаги ёнмай қолган ҳазонлар узоқ вақт тутаб ётишидан атроф-муҳит, табиат ва инсон организмга зарар етиши аниқ.

Азиз юртдошлар, олов офати бебаҳо бойлигимиз бўлган ҳаётимиз, мисқоллаб йиққан мол-мулкимизга раҳна солмаслиги учун хушёр, огоҳ бўлайлик.

Дилшод БОЛОГЕНОВ,
«Маъмурий бино махсус сервис»
ДШК биноларни ёнгиндан
муҳофаза қилувчи ЁХБ инспектори,
сержант

1-Тошкент педагогика коллежи томонидан 2007 йилда Нодирова Назима Сайидбурхоновнага берилган К 853490 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Устма-уст хитобу ҳайқириқлар ила дарёдай тўлган наётган даврага Бойбўри полвон қадам қўйиши билан майдон сув сепгандай жим бўлди. Полвон бунга парво ҳам қилмай, манманлик нималигини билмай баковул қарши-сига келиб ўтирди. Баковул белбоғини тортиб боғлади. Атрофга аланглаб Бойбўри полвонга муносиб рақиб излайди. Кураш тушиб полвон номини олган борки, одамларга паналаб, яратгандан нажот тилайди. Баковул кўзи билан полвонларни дидлаб, ўртага қўйилган совринни такрор эълон қилади. Буни эшитган томошабинлардан бирининг оғзидан сўлаги оқиб, кураш тушишни билмаганидан тутқиб, "Ана олиш энди бошланди", дейди. Бунга жавобан бошқа бири, "Кураш тугади, денг! Полвоннинг ёқасидан оладиган одам ҳали онасидан тугилмаган", деб унинг орзусини ўғирлаб, гапини тўғирлаб қўяди.

Неча замондан бери бўстонликлар полвон деганда фақат Бойбўри полвонни билади. Ўз тенги билан кураш тушиб, зот айриб юрганлар ҳам кўп. Лекин уларни номи билан атайди. Бундан қизилқояликларнинг алами келади. Сўнг ўзининг қишлоқдошини ҳам шундай алқаш ниятида кураш сўнги-сига умид билан ўтиради. Аммо қизилқоялик полвон қанча даврада қўли баланд кўтарилган бўлмасин, Бойбўри полвонга дуч келса, тиззаси дириллаб, ўзини йўқотиб қўяди. Қишлоқдошлар умидини пуч қилади. Сўнг уларнинг олдида ўзини оқлаш учун кўнглидаги гапини рўй-рост айтади: "Укка-гарди улига бекор Бойбўри деб от қўймаган. Кўзида бўриси бор, тикка қараб бўлмайди!".

Бундан ҳамма ўзича хулоса чиқариб, Қизилқоя номига сабаб бўлган гиёҳ унмас қип-қизил қоятошдай тиллар танглайга тинимсиз ишқаланиб, қишлоққа ғийбат оралайди: "Полвон ўзини жодулаган, бўлмаса ҳеч замонда одамнинг кўзида бўри кўринадими?". Бундай ўшақлар юриб-юриб аввал Бўстонга, сўнг Бойбўри полвоннинг қулоғига етиб боради. У бу гапларни эшитиб, тебраниб-тебраниб кулади. Тагин чопонини елкага ташлаб, Қизилқояга йўл олади. У ерда ўзига яқин билган ошналарига: "Кўнглим тусаб бир келиб эдим", деб даромад гаплардан гаплашиб, ғийбат ҳақида оғиз ҳам очмай уйига қайтади. Шу билан яна кураш мусобақаси бўлмагунча ўшақнинг оёғи кесилади.

Ҳозир ҳам шундай бўлди. Полвонга тенг келадиган зўр йўқ, деган гап қизилқояликларнинг ҳамиятига тегибди. Улардан бири беихтиёр: "Бойбўри полвон ўзини курашда кўрсатмаса, дунёга нимага келди? Бизнинг полвонлардай бор қувватини тўрт-беш унлинг тарбиясига бераётган бўлмаса? Бир этак қизни хотин киши ҳам ийбощ қилади", деб юборди.

Ай, биродар! Дунёйи дун шу жойга келганда бир камлигини кўрсатганда. Неки тўқислик бўлса, полвондан аямай, ўғил тирноққа қолганда оқсаганда бу қўнча бешик. Беш қадам наридан янраган бу гап полвонга келиб етди... дунёси қорайиб кетди. У ғийбатчига бургут қараш қилди. Унинг кўзига тик қаролмаган шўрлик чордона қуриб ўтирган жойида тиззаси қалтирайверди. Титроқ тобора ку-

чайиб, оёқлари куш қанотидай пириллаб, учиб тушаверди. Икки ёнида ўтирган ҳамроҳлари унинг бутидан ерга босаверди. Тагин бунинг удасидан чиқолмай икковиям унга қўшилиб қалтиллаверди. Бошқалар эса ўшақни ким айтганини билолмай анграйиб қолаверди.

Бу гап елкасига симдай ботган полвон даврани беш айланса ҳам, ўн айланса ҳам бирор юрак ютиб чиқолмади. Қизилқоянинг катта полвони: "Оёғимни қайириб олдим", дея баҳона қилиб, ўтирган жойини ҳеч кимга бермади. Полвон ўзи билан ёқа олишадиган мард йўқлигидан ўқиниб, тобоқни теккин олганидан қуйиниб даврандан ташқарига чиқди. У одамлар ортида мунгайбгина турган қизини кўриб:

— Ха, — деди. —

Сен бу ерда нима қиялсан? — Энам... — деди қизнинг овози титраб. — дўхтирга кетди. Момом айтди, хабар оларкансиз.

Еттинчи фарзандига бошқоронги хотинининг туғуруқхонага кетганини эшитиб, полвоннинг кўнгли бироз ёришди. Зум ўтмай шубҳаю гумонлар ин қилган юраги орқага тортиб кетди: "Қиз бўлмасин-да!".

Бу шифохонадан олти қизни бағрига босиб олиб кетган полвонни яхши танийдиган дўхтирлар бирон марта ундан ёмон гап эшитмаган бўлса ҳам ўзларини айбдор санабми ёки полвоннинг юзига қарашга ойдини чидамайми, ҳартугул янги ишга келган ҳамширани Бойбўри полвонга рўбарў қилди. Ҳамшира кўрингач полвон ундан:

— Бизди кампирдан қандай дарак бор? — деб сўради.

— Қиз, — деди ҳамшира тили сўзга айланиб-айланмай. Полвоннинг кўнгли қорайиб, дунёси торайиб кетди.

У бир қизига кейинги фарзанди ўғил бўлсин деган умидда ўғилой, кейингисига Қизларбас деб исм қўйган. Бундай исмлар сувга тушган тошдай ғойиб бўлиб қизлар туғилавергач, на умидини ва на исёнини ифода этадиган исм қолмади.

Полвон бир муддат ўйга толди. Тақдирга тан берган бўлди. Сўнг: "Ўғилми-қизми бахти бутун бўлсин", деган ҳаёлга борди ва каловланиб турган ҳамширага:

— Бахтигулнинг энасига айтинг, деразадан қарасин, — деди.

Ойдин хола ҳамширадан полвоннинг нима деганини, қай ҳолатда гапирганигача майдалаб сўради ва: "Бахтигулнинг энаси", деган гапни эшитиб, таскин топди. Полвон қизига Бахтигул деб исм бергани боис юрак ютиб деразадан мўраалади. Полвон аёлини кўриши билан дўпписини қўлга олди. Уйда баланд тоқчага қўйиб, эъзозланадиган бош қийимини тош йўлакка тапиллатиб ташлади. Бу Ойдин холанинг юрагини баттар гашлади. Полвондан қўзини олиб қочиб, ер сингалади. Полвон учадиган қўшдай қўлларини кенг ёйди. Шунча давранда манамадан деган полвонларнинг

диган на бир тўс-тўполонга қўшилиди ва на бир чумчуққа тош отади. Бунинг ўрнига опалари билан тўпотар ўйнайди. Улар йўқ пайтлар онаси хамир тайёрлаб бўлгунча тандирга ўт қўйиб, ўчоқ бошида қуймаланиб юради.

Тоқати тоқ бўлган полвон бир куни ўн олтидан ошиб, ўн еттига қадам қўйган Тиловмуроднинг қўлидан судраб курашга олиб борди. Ўғлини ёнига ўтиргизиб қўйди. Давранинг хавосини сезсин, полвонлар билан бўрса нафас олсин, деди. Мана Тиловмурод жавдираб даврага қараяпти. Ўртада қизилқоянинг елкаси ер кўрмаган полвони айланиб, баковулнинг гапига қулиб-қулиб қўяди. Тожи бақироқлақаб билан донғи кетган баковул овозига зўр беради:

— Ҳо-ой бўстонликлар, зотинг кетди — оринг кетди. Тўй эгаси қулиб қарагандай бўлди, тобоқ бир туя, ёли селкиллаган уч бия яна айтаверсам, Бойчибордай тулпорга етди-и-и...

Тегирмон навбати теккан қизилқояликлар ўтирган жойида сапчиб-сапчиб қўяди. Бўстонликлар ўз қишлоғида ер сингалаб уятдан қизариб, қўзларини бир-биридан олиб қочади. Лекин манман деган полвон ўртага отилиб чиқмайди. Туриб-туриб Бойбўри полвоннинг ори қўзиди. Ёши олтимишга қараб бораётган полвон сапчиб турмоқчи эди ўнгири-нинг босилганидан қайтиб, ўрнига ўтириб қолди. Полвон ёнидаги ҳамроҳларига қараб улгурмасидан Тиловмурод даст туриб:

— Мен! — деб даврага отилиб чиқди. Буни кўрган

баковул нима қилишни билмай Бойбўри полвонга қаради. Кўрқув ва умид қоршиган нигоҳ билан ўғлига тикилиб турган полвон нима бўлса бўлар дегандай қўлини дуога очиб:

— Ўртада тобоқ кетди, омин! — деди. Полвонга бутун давра жўр бўлди. Фақат даврада шермард бўлиб турган, замоннинг зўр полвони — қизилқоялик Тўра полвон алам билан баковулга хитоб қилди:

— Тожи бобо, одамнинг устидан қулмангизлар! Умрида давра кўрмаган бўз болани майиб қилиб қўяман-ку! Агар чини билан зотни бергингиз келмаса, олаверинглар, лекин мен ёш бола билан олишмайман.

Давра Тўра полвоннинг бу талабини тинглаб тилини тишлади. Ёлғиз Тиловмурод бошини адл тутиб:

— Полвон ака, — деди, — минг қилса ҳам элнинг дуосини олдики... — Тиловмурод гапини тугатолмади.

— Ундай бўлса ўзингдан ўпкала!

Тўра полвон давра айланиб, рақибининг билагидан тутди. Тиловмурод жуссасига яраша ёнгил ҳаракат билан балиқдай қўлдан чиқиб кетаверди. Тўртинчи айланнишда Тўра полвоннинг аччиғи чиқиб, бор кучи билан ташланди. Тиловмурод тагин эпчиллик билан чап бериб, бир тиззасини ерга тираб, "Ё, ота!" деб қўшқўллаб полвонни осмондан олиб ташлади. Тўра полвоннинг оёғи бир парча қора булутга тегиб, уни тумандай тарқатиб юборди. Унга паналаб турган куёш даврага қулиб қаради. Тўра полвоннинг кураги теккан жой ботқоққа ботган туянинг изидай бўлиб қолди.

Баковул келиб, Тиловмуродга тобоқни тутди. Олмади. Полвоннинг ўғли мардликда отасидан қолишмади.

Тўра полвоннинг ғужури қўзиди. Ўзини элнинг панасига олди. Аввал отган қўзисини ҳам, бош тобоқни ҳам ташлаб, юрагини гашлаб, қишлоғига қараб йўл бошлаб жўнайверди. Тиловмурод баковулнинг ёнига чўккалаб бир нималар деди. Отаси ҳам у ерга борди. Тожи бақироқ овоз бериб деди:

— Халойик! Сизларга Тиловмурод полвоннинг гард-тайғина андишасини айттайин! Полвон совриннинг биронтасини ололмаслигини айтаетир. Совриннинг бариси Тўра полвоннинг обрўси учун, шу сабаб қўли қалта элдошларимга тенг бўлиб, дуо берингизлар, даяпти.

...Шу куни қизилқояликлар биринчи бор полвонлар, ким зўр, ким камзўрлиги ҳақида эмас, полвонлик тўғрисида гурунглашиб уйига қайтди...

Боборавшан
ҲОЗИДДИНОВ

Мақсад – ёш авлоднинг маънавий ва жисмоний камолотига хизмат қилиш

“Ўзэкспомарказ”да “Китоб олами” I Халқаро ихтисослаштирилган, “Болалик дунёси” II Халқаро болалар ва ўсмирлар учун мўлжалланган маҳсулот ва хизматлар ҳамда “Спорт олами” VI ихтисослаштирилган кўргазма-ярмаркалари бўлиб ўтмоқда.

Мазкур кўргазмаларда олтинчи яқин маҳаллий ва хорижий корхона, ташкилот, ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасидаги тадбиркорлик субъектлари ўз маҳсулот ва хизматлари билан қатнашиб, китоб маҳсулотлари, болалар ва ўсмирлар учун мўлжалланган озиқ-овқат, кийим-кечак, турли ўйин жиҳозлари ва ўйинчоқлар, ўқув қўлланмалари ва қўрол-аслаҳалар, спорт инвентарлари ва жиҳозлари, спорт кийимлари ва спорт озуқа маҳсулотлари намойиш этилмоқда.

Кўргазмаларнинг очилишида Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги Бош директори Л.Тангриев, «Ўзэкспомарказ» миллий кўргазмалар компанияси бошқарув раиси ўринбосари К.Зуфаров ва бошқалар мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламли ишлар аввало инсон манфаатларини таъминлаш, халқимизнинг фаровон ҳаёт кечириши йўлида хизмат қилаётгани, бу жараёнда, айниқса, ёш авлоднинг маънавий ва жисмоний камолотини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилаётганини таъкидлади.

“Ўзэкспомарказ”да ўтказилаётган “Китоб олами”, “Болалик дунёси”, “Спорт олами” кўргазмалари ҳам ана шу эзгу мақсадларга йўналтирилган.

Ёшлар ўртасида китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш, ularning китобга бўлган қизиқишини янада юксалтириш, бадий, маърифий, илмий-оммابоп, тарбиявий, ёшларнинг интеллектуал салоҳиятини оширишга қаратилган адабиётларни чоп этиш борасида қатор ишлар амалга оширилмоқда.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг жорий йил 12 январдаги “Китоб маҳсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғиб қилиш бўйича комиссия тузиш тўғрисида”ги фармойиши бу борадар ишлар қўламини янги босқичга кўтаришда муҳим дастуриламал бўлмоқда.

“Китоб олами” I Халқаро ихтисослаштирилган кўргазмаси кенг жамоатчиликни наشريёт соҳасидаги инновацион лойиҳалар ва янгиликлар билан яқиндан таништириш, ушбу соҳада фаолият юритаётган корхона ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг ўзаро ҳамкорлик алоқаларини ўрнатиш, тажриба алмашишга замин яратмоқда.

— Ҳаётимизга юксак техник ва технологик янгиликлар кириб келаётган даврда ёшларнинг китоб мутолаасига бўлган қизиқишини ошириш ҳар қачонгидан ҳам долзарб аҳамият касб этмоқда, — дейди «Ўқитувчи» наشريёт-матбаа ижодий ўйи бўлиб бошлиғи Ғайрат Бозоров. — «Ўқитувчи» наشريёти томонидан бадий жиҳатдан юксак, интеллектуал савияни ўстиришга хизмат қилаётган китоблар, жаҳон адабиётининг сара намуналари ва ўзбек адабиётининг энг яхши асарларини чоп этиш ва аҳолининг кенг қатламига етказиш бўйича қатор ишлар амалга оширилмоқда.

Кўргазмада намойиш этилаётган «Uzbook» мобил илова дастури кўргазма қатнашчиларида катта таассурот қолдирди. Мазкур илова саккиз юздан ортиқ турли жанр ва мавзулардаги бадий, маърифий, тарихий, илмий китобларнинг ўзбек, рус ва инглиз тилларидаги электрон аудиоверсиясини ўз ичига олган. Иловани барча мобил тизимларида юклаб, электрон тўлов хизматлари орқали сотиб олиш имкониятини мавжудлиги ундан фойдаланиш жараёнини осонлаштирган.

— Юртимиз мобил дастурчилари томонидан ишлаб чиқилиб, жорий йилнинг июнь ойида ишга туширилган мазкур иловодан фойдаланувчилар аудиторияси тобора кенгайиб бормоқда, — дейди дастур лойиҳаси раҳбари Ойбек Исаев. — Аудиокитобларнинг афзаллиги — инсоннинг китоб мутолаасига кетадиган вақтини тежайди, ҳар қандай шароитда, бошқа ишлар билан банд ҳолда ҳам

китобнинг аудиоверсиясини тинглаш имкониятини беради.

Болалар ва ўсмирлар орасида жисмоний тарбия ва спортни янада оммалаштириш, ularни соғлом турмуш тарзига кенг жалб қилиш, спорт билан мунтазам шугулланиши учун етарлича шароит яратишга алоҳида эътибор қаратишмоқда. Бу борда, замонавий спорт мажмуаларини барпо этиш, ularни зарур спорт инвентарлари ва жиҳозлари билан таъминлаш муҳим аҳамиятга эгадир.

Президентимизнинг жорий йил 3 июндаги “Жисмоний тарбия ва оммавий спортни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қароридан ҳам жисмоний тарбия ва спорт соҳасининг моддий-техник базасини мустақамлаш, замонавий спорт комплексларини қуриш, ularни замонавий спорт ускуналари ва анжомлари билан жиҳозлаш, мазкур соҳада хусусий секторни ривожлантириш масаласи алоҳида белгилаб қўйилган.

“Спорт олами” VI ихтисослаштирилган кўргазмаси спорт инвентарлари ва жиҳозлари, спорт кийимлари ва спорт озуқа маҳсулотлари ишлаб чиқаришда етакчи компаниялар билан биргаликда бу соҳада илк қадамларини қўйётган янги корхоналарнинг ўзаро фикр ва тажриба алмашиш майдонига айланди.

Самарқанддаги “Стеклопластик” МЧЖ спорт инвентарлари ва жиҳозлари ишлаб чиқарувчи етакчи корхоналардан ҳисобланади.

— Бугунги кунда корхонамизда 100 дан зиёд инвентарлар ишлаб чиқарилмоқда, — дейди

“Стеклопластик” МЧЖ директори Илҳом Халилов. — Корхонамиз Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси, спорт федерациялари билан ҳамкорликда турли спорт мактаблари ва мажмуаларини инвентарлар билан таъминламоқда. Қолаверса, ҳудудларда “Умид ниҳоллари”, “Баркамол авлод” ва Универсиада спорт ўйинларини ўтказишда ҳам бизнинг маҳсулотлардан кенг фойдаланилади. Бу йил сузми федерацияси билан бирга ватерпол дарвозаси, старт тумбаси сингари янги маҳсулотларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Натижада, ушбу маҳсулотларни хориждан келтиришга кетадиган харажатларни қисқартиришга эришилди. Яқин келажакда эса маҳсулотларимизни экспорт қилишни йўлга қўямиз.

Ёш тадбиркор Сардор Раҳимов томонидан Turnik.uz бренди остида маҳаллий хомашдан ишлаб чиқарилган маҳсулотлар — болалар майдончалари, спорт майдонлари, ўй, ҳовли, спорт мажмуалари учун мўлжалланган турли жиҳозлар аҳолининг, жумладан, ёшларнинг фаол жисмоний машқлар билан шугулланишига кенг имконият яратди. Маҳсулотларнинг сифати хорижликдан қилинган, нархлари эса ҳамёнбоп. Айниқса, турник ва брусни ўз ичига олган иччам жиҳозга қизиқувчилар кўпчилиги ташкил этмоқда.

— Кўргазмада иштирок этишдан мақсадимиз — маҳсулотларимизни аҳолига яқиндан таништириш, спорт федераци-

ялари, спорт мажмуалари, тренажёр заллари билан яқин ҳамкорликни йўлга қўйишдир, — дейди С.Раҳимов. — Маҳсулотларимиз иччамлиги, бир неча машғулотларга мўлжалланганлигини ҳисобга олган ҳолда ularдан хонадонлар, кичик спорт майдончалари шароитида ҳам фойдаланиш мумкин.

“Ўзэкспомарказ” томонидан “Евро Position” МЧЖ билан ҳамкорликда ташкил этилган “Болалик дунёси” II Халқаро болалар ва ўсмирлар учун мўлжалланган маҳсулот ва хизматлар кўргазмаси ҳам кўргазма иштироки ва меҳмонларида катта таассурот қолдирди.

— Кўргазмада болалар учун йиғилувчи мебеллар, аравачалар, дунёқароши ва билимларини оширишга хизмат қиладиган турли ўйин жиҳозлари билан иштирок этмоқдамиз, — дейди “Nika” компанияси тижорат директори Владимир Бегишев (Россия). — Ўзбекистонда тадбиркорлик соҳасида халқаро ҳамкорлик алоқаларини мустақамлашга катта эътибор қаратилаётгани биргаликдаги ишларимиз самарадорлигини таъминлаш учун қўлай шароит яратмоқда.

2010 йилдан буён фойлат юрйтиб келаётган “Polimer plastik” МЧЖ маҳаллий хомашдан болалар ўйинчоқларини ишлаб чиқариш бўйича юртимизда ўз ўрнига эга корхоналардан бири. Мазкур корхонада бугунги кунда 50 дан ортиқ ишчи меҳнат қилмоқда. Ички бозорда ўз харадорларини топиб улгурган корхона маҳсулотларини экспорт қилишни ҳам йўлга қўймоқда.

— Маҳсулотларимиз хавфсизлик ва гигиена талабларига тўла жавоб беради, — дейди корхона менежери Нодир Хошимов. — Бугунги кунда 270 хилдан ортиқ турли ўйинчоқни ишлаб чиқармоқдамиз. Жорий йилнинг охирига қадар яна йигирмадан зиёд янги турини ўзлаштиришни режалаштирляпмиз.

Кўргазмалар очилишида ёш ижрочиларнинг концерт дастури намойиш этилди. Кўргазмалар доирасида маҳсулотларнинг ярмаркаси ўтказилиб, шахмат, қиличбозлик, велоспорт сингари спорт турлари бўйича ёш истеъодли спортчилар иштирокида кўргазмали чиқишлар уюштирилди.

Кўргазмалар 17 августга қадар давом этади.

Байрам АЙМУРОДОВ,
ЎЗА мухбири
Оқил ҒУЛОМОВ
(ЎЗА) олган сурат.

Бахтиёр болалар маркази

Мунира Қудратова ўқувчилик давридан дарсдан ташқари вақтини Яққасарой туманидаги “Баркамол авлод” болалар марказида либос дизайни тўғрисида ўтказарди. Таълимнинг кейинги босқичини ҳам ўзи қизиққан соҳа бўйича давом эттирди. Илк меҳнат фаолиятини ўзининг қадридан либос дизайни тўғрисида болаларга сабоқ бериш билан бошлади. Тўқш тўғрисида раҳбари Камола Собирова ҳам ушбу “Баркамол авлод” болалар марказининг сабоқ аъзоларидан.

— Марказимизга 600 нафардан зиёд болча қатнамоқда, — дейди марказ директори Дилдора Яхёева. — Тарбияланувчилар белгиланган жадвал асосида тўғарак машғулоти, маданий тадбир ва спорт мусобақаларида иштирок этади. Улар ҳафта-нинг сешанба ва жума кунлари пойтахтимизнинг диққатга сазовор жойлари, музейларга, душанба ва пайшанба кўни эса тумандаги 1-болалар ва ўсмирлар спорт мактаби сув ҳавзасига боришади. “Тўқш” тўғрисида раҳбари Камола Собированинг “Чоклар”, “Қолдиқ иплардан сават тўқш”

каби машғулоти, “Инглиз тили” тўғрисида раҳбари Садоқат Валломатованинг “Келинг, чет тилида гаплашамиз”, “Сўз ўйини”, “Тун ва кун”, “Яширин сўзлар” каби дидактик ўйинлари болажонлар тасаввурини кенгайтирмоқда.

Куллоликка қизиққан ўқувчиларнинг вақтини мазмунли ўтказишга Дурдона Жўраева ва Машхура Махаматова масъул. Тарбиячилар ташаббуси билан тез-тез тарбияланувчилар ясаган сопол буюмлар кўргазмаси ўтказилади. Зулфия Илҳомова саъй-ҳаракати билан янги очилган

Bo'sh vaqt — xush vaqt

“Экодизайн” тўғрисида аъзолари сафи кундан-кун кенгайиб борапти.

— Сўлим табиат, гўзал гулу майсаларга меҳрим бандан, — дейди 135-мактаб ўқувчиси Мадина Муҳаммадзонова. Марказда “Экодизайн” йўналиши очилганини эшитиб, ушбу

тўғаракка аъзо бўлдим. Устозим Зулфия Илҳомова кўмағида бу соҳа сирларидан хабардор бўляпман. Ўлка тарихи, табиати, сервис тоғлари, гўзал ва бетакорр богу роғлари, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳақидаги билимларимиз кенгаймоқда.

Марказнинг “Тасвирий санъат”, “Майда пластика”, “Миллий ракс”, “Вокал”, “Ракета ва авиомодел”, “Ёш журналист ва нотик”, “Оила ҳамшираси”, “Тиқиш-бичиш” каби тўғаракларида шугулланаётган болалар чехрасига боксангиз, бахтиёрлик ҳисси сезилади. Фойе ва залларда кўзни қамаштириб турган, давлатимиз мустақиллигининг 26 йиллигига бағишлаб чизилган суратлар, бежирим буюмлар кишига эстетик завқ бағишлайди. Кунора ўтказилаётган кўнгил-очар концерт дастурлари барчага завқ-шавқ улашмоқда.

Мафтуна ПИРНАЗАРОВА,
ЎЗДЖТУ халқаро журналистика
факультети талабаси

Обод боғчанинг бахтиёр болалари

Бирдан хонада билагонларнинг ўзига хос баҳси бошланди:

— Ватанимиз рамзинима у? — дея савол билан юзланди чеккарокдаги бир кизча.

— Мен биламан, у биз-

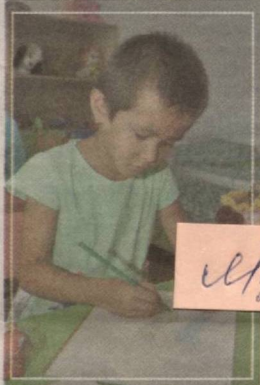
нинг байроғимиз, гербимиз... — дея шошиб жавоб берди кўлига қалам олган болакай.

Яккабоғ туманидаги 3-мактабгача таълим муассасасининг "Капалакча" гуруҳида ноанъанавий усулдаги машғулот шундай бошланди. 2015 йилда қайта таъмирдан чиқарилиб, замон талаблари асосида жиҳозланган масканда айни дамда 140 нафар бола тарбияланмоқда.

Жаҳжи ўғил-қизлар барча шароитларга эга муассасада машғулотлардан сўнг меҳрибон тарбиячиларидан эртақлар тинглаб, ҳар бир кунини мазмунли ўтказишяпти.

Зилола МАДАТОВА

Б.РИЗОКУЛОВ
олган суратлар.

Эрталабки нонуштадан сўнг доска атрофини турли расмлар, рангли тасвирлар билан тўлдирган боғча опанинг ҳаракатлари болажонларни қизиқтириб қўйди. У кичкинтойларга оқ қоғоз ва рангли қалам тарқатиб чикди. Бунинг бои-

Урустанимизнинг

нимиз рамзларини тасвирлашни ўрганамиз, — деди у.

Бадий гимнастика —
саломатлик гарови

лана бошлаган қизларнинг ўқишга, билим олишга бўлган қизиқиши ҳам сезиларли равишда ўсади.

Бугун спортга ҳаваси ортиб, соғлом турмуш тарзига ошно тутинаётган ўғил-қизлар сафи тобора кен-

гайиб бормоқда. Улар спорт машғулоти орқали саломатлигини мустаҳкамлаш билан бирга, ўз олдига қўйган эзгу мақсадлари сари интилаётир.

Гулноза БОБОЕВА,
ЎЗА муҳбири

Мирзо Улуғбек туманидаги 1-болалар ва ўсмирлар спорт мактабида 735 нафар спортсевар ўғил-қиз спортнинг таэквондо, футбол, баскетбол, волейбол, эркин кураш, белбоғли кураш, бадий гимнастика ва енгил атлетика каби турлари бўйича тажрибали мураббийлар қўл остида шуғулланмоқда.

Бу ерда, айниқса, спортнинг нафис тури — бадий гимнастикага

алоҳида эътибор қаратилади.

— Гуруҳимизга қизларни 3—5 ёшдан қабул қиламиз, — дейди мураббий Нисо Давлатова. — Бадий гимнастика билан шуғулланган қизлар қатъий кун тартибига, тўғри овқатланишга риоя қилади. Борган сари уларда эпчиллик, чаққонлик, зийраклик ортиб боради. Ушбу спорт тури билан мунтазам шуғул-

Оқил ҲУЛОМОВ
(ЎЗА) олган суратлар.

Ma'rifat

ТА'СИС
ЕТУВЧИЛАР:

О'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus
ta'lim vazirligi, O'zbekiston
Ta'lim, fan va madaniyat
xodimlari kasaba uyushmasi
Respublika kengashi.

Bosh muharrir vazifasini bajaruvchi
Husan NISHONOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga olingan.
Indeks: 149, 150. G-815. Tiraji 34151.

Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:

qabulxona — 233-50-55;
kotibiyat — 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
233-42-92(faks), 236-54-17.

ISSN 2010-6436

«Ma'rifat» dan
materiallarni ko'chirib
bosish tahririyat ruxsati
bilan amalga oshirilishi
shart.

Tahririyatga kelgan
qo'lyozmalar taqриз
qilinmaydi va muallifga
qaytarilmaydi.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi.

Korxona manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

O'ZA yakuni — 22.33 Topshirildi — 00.40

MANZILIMIZ:

100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:

Malohat TOSHOVA, Faxriddin RAHIMOV.

Navbatchi muharrir:

Abror UMARQULOV.

Navbatchi:

Faxriddin RAHIMOV.

1 2 3 5 6